

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO SINDIKATA PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 6

Ljubljana, 20. marca 1951.

Leto II.

Naloge šole pri usmerjanju v poklice

V zadnjih letih razpisuje ministrstvo za prosveto ob zaključku semestra anketo o usmerjanju učencev in dijakov v poklice.

Ker nimam vploga v rezultate anket, ne bi mogel dati neke izčrpnice analize o tem vprašanju, niti ne bi hotel posploševati svojih izkušenj. Iz mnogih dejstev pa vendarle sklepam, da šola v tem pogledu ne daje tega, kar vsi upravičeno pričakujejo od nje.

Ce bi hotel to nad vse važno in družbeno izredno pomembno vprašanje pravilno osvetliti, bi moral začeti pri izhodišču, to je, kakšni motivi naj bi bili odločilni pri izbiri poklica in kakšno osnovno nalogo ima v zvezi s tem šola.

Naša socialistična stvarnost nam daje na to popolnoma jasen odgovor. Ki ga priznava vsak pošten človek, namreč, da ne morejo odločiti pri izbiri poklica materialne prednosti in ugodnosti, ampak družbeno koristni motivi.

To se pravi, da ravna pravilno tisti, ki se odloči za poklic, v katerem ve, da bo lahko razvil maksimalno vse svoje sile v korist skupnosti. Tako stališče je najkulturnejše in edino v tako izbranem poklicu more biti to, kar imenujemo občutek sreče.

Ce hoče šola uspešno sodelovati pri usmerjanju v poklice, je njena osnovna naloga v tem, da doseže najprej to, da bosta imela šola in dom v tem pogledu skupno izhodišče. To je pa velika zahteva, ki je ne more rešiti šola sama, ker zadeva tudi miselnost tistih staršev, ki se še niso otresli svojih egocentričnih pogledov, ko gre za poklic njihovega otroka. Ta osnovna naloga je torej bolj izvenšolskega značaja, čeprav je primarno šolska naloga.

Kakšno mesto je zavzela šola v sedanji borbi proti egoističnim motivom pri izbiri poklicev? Mislim, da dejavnost šole v tem pogledu ni bila ofenzivna, da ne uravnava celo besede revolucionarna; v večini primerov je bila formalna in kampanjska. Spominimo se samo na učiteljske! Spominjam se poročila, kaj je napisalo mnoge dijake v učiteljskih, ki ga je dala ob neki priliki ravnateljica celjskega učiteljskega.

Druge načelna naloga šole pri usmerjanju v poklice je v tem, da šola posreduje pravilne, to je objektivne predstave o poklicih, kajti le na ta način bomo dosegli pravilno vrednotenje poklicev. Potem ne bomo doživeli, da bi govorili »mali maturanti«: »Za učitelje in tramvajске sprevodnike so dobre ženske, hočem postati kaj več!«

Trdim, da si tu ne moremo umiti rok; čeprav ne želimo posploševati, bi vendarle opozorili na razmerje med spoloma v naših učiteljskih — pa ne samo to! Tu se pojavlja nov problem — feminizacija učiteljskega poklica — ki je najtesneje povezan z usmerjanjem v poklice — in mislim, da ne moremo enostavno mimo njega, kajti kljub »enakopravnosti«: vzgaja ženska drugače kot moški.

Naslednjo nalogo pri usmerjanju v poklice pa vidim v tem, da bi mogli učitelji in profesorji, ki vsi vedno zelo radi govorimo o psihologiji, napraviti ob takih anketah nekaj več kot izpolniti rubrike, to je, da bi kot strokovnjaki, ki moramo mnogokrat odgovarjati za manjkajoče psihične in psihološke sposobnosti staršev, lahko svetovali staršem in njihovim otrokom glede izbire poklica. Da bi načrtno in aktivno usmerjali učence in dijake na podlagi psiholoških in drugih spoznanj v poklice, je potrebno, da otroka in mladostnika tudi notranje dobro poznamo in da nam to poznanje predstavlja tako imenovano dispozicijsko izhodišče pri izbiri poklica, ne pa morebiti kak konstanten IQ.

To je zahtevna naloga, katere izvršitev je odyisna od mnogih činiteljev, trdim pa, da je prav tu najšibkejša točka naše povojne pedagoške prakse. S tem pa seveda nečem reči, da je prišla večina pedagoških delavcev v bivši Jugoslaviji preko povsem formalnih, šablonskih in katehetskih vpisov v matične liste oziroma srednješolske vpisnice. Sicer pa več tudi ni nikdo zahteval. Vendar bi pa rad opozoril na dejstvo, da smo imeli tudi mnogo takih učiteljev, ki so samoiniciativno preučevali otroka; pri profesorjih seveda tega ni bilo. saj je pri njih veljala tako glede didaktičnih zahtev kot glede psihološko-pedagoške dejavnosti njihova akademska izobrazba kot alfa in omega vsega.

Kako pa je danes z vpisi v matične liste in srednješolske vpisnice? Ali sploh ustrezajo našim sedanjim potrebam? Ali se ni pri nas v tem

Kje je mesto učitelja v graditvi socialistične družbe

V kapitalističnem družbenem redu stare Jugoslavije je učitelju odredila njegovo mesto vodilna buržoazna kasta in mu diktirala tudi delo po svojih kapitalističnih interesih. Mnogi učitelji so težko prenašali to utesnjenost in so se je skušali otresti. Napredna stremeljenja naših pedagoških delavcev v stari Jugoslaviji pa se vendarle niso mogla uveljaviti v polni meri, ker so morali delati po sili razmer v pogojih kapitalističnega reda. Danes vemo, da ne moremo ničesar graditi na popolnih ruševinah starega, marveč, da se proces vrši tako, da gradimo novo stavbo na pozitivnih tradicijah stare družbe, ki jim dodajamo revolucionarne pridobitve novega časa. Res je, da smo bili glede na to dejstvo neposredno po zmagi naše ljudske revolucije pri- lično kratkovidni, ker smo mislili, da socialistična pedagogika nima nobene zveze z buržoazno pedagogiko, odnosno s pedagoško tradicijo preteklosti. V stiski smo se obrnili na prvo deželo socializma SZ, v domnevi, da je tam socialistična pedagogika že dobro zasidrana. Začeli smo jo kopirati in jo presajati na naša tla. Bili smo na napačni poti, ker se nismo opirali na lastne sile, marveč smo pasivno in nekritično sprejemali in nerodno vnašali sovjetsko »socialistično«: pedagogiko v naše vzgojne ustanove in v novo nastajajočo družbeno stvarnost z njeno problematiko vred, dasi mnogi njihovi problemi za nas sploh niso prišli v poštev ravno zaradi tega, ker smo ubrali svojo specifično pot v socializem.

S tem pa, da odklanjamo brezgla-vo posnemanje sovjetske pedagogike, pa ni rečeno dvoje: 1. da se ne bi hoteli okoristiti s pozitivnimi izsledki sovjetske pedagogike, 2. da se bomo vrgli v naročje Zapadu in le tam iskali opore pri graditvi naše socialistične pedagogike. S študijem in poglobljanjem v psiho našega otroka, z raziskovanjem vzgojne problematike v nastajajoči novi družbeni stvarnosti bomo, izkoriščajoč plodove naprednih stremeljenj pedagoških delavcev stare Jugoslavije in priznanih svetovnih klasikov pedagoške znanosti, gradili svojo lastno socialistično pedagogiko po svoji specifični poti, kakor gremo po taki poti tudi v socializem.

Po osvoboditvi nam je postalo jasno, da smo si šele s svojo ljudsko revolucijo ustvarili pogoje odnosno trdno bazo za socialistično pedagogiko, kajti le po zrušenju kapitalističnih gospodarskih in političnih temeljev je bilo to mogoče.

V pogojih socialistične graditve je učitelj postal resnično svoboden, vsaj tisti učitelj je svobodo zares občutil, ki je svoj poklic izvrševal že v stari Jugoslaviji. Nepopisno srečne smo se počutili med učenci v učilnicah, ko smo jim mogli na znanstven način tolmačiti nastanek in razvoj sveta in živih bitij, ne da bi nas zato pozneje zasledovali, češ da naš pouk ni v skladu z ideologijo obstoječega družbenega reda, kot je tako bilo v stari Jugoslaviji.

Mislimo, da učitelju danes ne more in ne sme biti težko, poiskati svoje pravo mesto v dobi socialistične graditve. Zavest, da je skoraj 2 milijona ljudi izgubilo življenje in s tem dalo pogoje za zmago naše ljud-

pogledu res spremenilo samo to, kar obsega vprašanje št. 8 v matičnih listih, ki se glasi: »Sodelovanje staršev, bratov, sester v osvobodilni borbi, kje, kako?«: Ali zares zadostuje v srednješolskih vpisnicah prostor 8 x 4 cm za psihološka opažanja?

Smatram, da je potrebno, da najdemo tudi za to opravilo neko novo delovno obliko, ki bo uspešnejša od sedanje.

V osnovni šoli je psihološko preučevanje otroka iz organizacijskih ozirov lažje kot v srednji šoli, kjer bi bilo potrebno, da bi se sestajali razredni učiteljski zbori večkrat na leto, da bi razpravljali o svojih opažanjih in ukrepih. To je tudi ena izmed poti, po kateri bi postal razrednik v srednji šoli res razrednik, kar je zelo pomembno tudi za usmerjanje v poklice.

Temeljite psihološke karakteristike bi predstavljale tudi osnovo za načrtno delo v naslednjem šolskem letu, ker sicer začne vsak znova. Kakor so potem rezultati takega dela, je jasno.

V tem primeru bi bile take psihološke analize ne le tako imenovano dispozicijsko izhodišče pri usmerjanju v poklice, ampak bi se potem tudi naša učno vzgojna dejavnost bistveno razlikovala od sedanje.

ske revolucije, ga zadoljuje v dveh vidikih: da čuva pridobitve naše oborožene borbe in da se ves posveti gradnji socializma, specialno še vzgoji socialističnega človeka.

Naš najvišji partijski forum je z resolucijo na svojem III. plenarnem zasedanju točno formuliral, v čem obstoji učiteljeva družbena vloga. Prepričani smo, da se marsikateri učitelj ni dovolj poglobil v analizo resolucije in v članek Milovana Djilasa: Problem šolstva v boju za socializem v naši deželi. Učitelj mora odigravati svojo družbeno vlogo med šolsko mladino in odraslim ljudstvom. Kako pomembne so besede v začetku I. dela resolucije: Vzgojati v šolah novega, svobodnega in odločnega socialističnega človeka, ki sta mu tuja birokratizem in modeliranost misli... V kapitalistični družbeni formaciji ni bilo misliti na vzgojo svobodnih ljudi, ker je bila svoboda dovoljena le vladajočemu razredu, delavski razred pa je bil zanj v neprestanem boju. Birokratizem in modeliranost misli pa sta pojava, ki se kaj lahko vgnezdita tudi v socialistični družbi, kar nam najboljšo dokazuje SZ, v kateri se je uveljavila vsemogočna birokratska kasta, ki kali in onemogoča socialistične odnose med državljanji in med posameznimi socialističnimi državami, od državljanov pa zahteva, da mislijo le z možgani svojih voditeljev po danem receptu.

Glede na svojo družbeno vlogo mora učitelj iz resolucije izluščiti za svoje delo dve stvari: izboljšati kvaliteto svojega učnega in še posebej vzgojnega dela med šolsko mladino, opirajoč se na marksistično-leninistična načela, in poiskati si konkretne naloge za delo med ljudstvom.

Primer praktičnega udejstvovanja v smislu povezave šole z domom oziroma učiteljska s starši nam je pokazal učitelj neke šole. Pri pouku zemljepisa Azije je govoril o vojni na Koreji in o borbi za neodvisnost drugih azijskih narodov. Učenci so pripovedovali doma o tem, kar so se naučili v šoli in vzbudili pri starših močno zanimanje. Nekaj ljudi je prišlo k učitelju in ga prosilo, da bi te stvari podrobneje razložil. Organizirali so sestanek. Ko je učitelj prišel prvič med zbrane ljudi, jih je bilo toliko, da se je komaj prenil do mize. Bilo je vprašanj, da je komaj mogel odgovarjati. Prihodnjic je že prinesel s seboj zemljevid zemljin in ljudem pokazal, kje je Koreja, Formoza, Indokina itd. in opisal borbo kolonialnih narodov za neodvisnost. Tako je organiziral pravo vaško ljudsko univerzo z rednim delom kot novo obliko ljudskega izobraževanja. (Označbe kakor sestanek, tečaj in podobno so se ljudem zamerile in večkrat zadenejo na gluha ušesa).

Poleg ostalega ima učitelj dovolj prilike, da tolmači ljudem osnovne socialistične gospodarske, jih seznanja s pomenom raznih gospodarskih in političnih akcij, ki se izvajajo v okviru petletnega plana in sto drugih potrebnih reči. Tako uva-ja ljudi v razumevanje novega družbenega reda v neprisljeni obliki, kar je velikega pomena. Naš kmetski človek je konservativen in ne sme čutili, da ga k nečemu silijo. Šele potreba ga prisili k samoiniciativnosti. Če ima učitelj v takem primeru dovolj dobre volje, požrtvovalnosti, uvidevnosti in elastičnosti, lahko tako priliko sijajno izkoristi.

Mnogi naši učitelji so danes že našli svoje mesto v grandiozni graditvi socialističnega družbenega reda. Naš učitelj ne sme biti zadnji, ki se vključuje v to borbo, ampak naj bo med prvimi, da bo mogel sam s prepričevalnim delom vključevati druge. — Na vasi bi moral biti idejni vodja armade delovnega ljudstva pri gradnji socialistične družbe. Vsem reakcionarnim in kontrarevolucionarnim stremljenjem, ki se tu in tam pojavljajo še tudi na naši vasi, bo moral napovedati najostrejši boj. Z duhovno revolucijo, s preobrazbo mišljenja našega obdelovalca zemlje, v katerem najgloblje tiče korenine misticizma in praznoverja, se učiteljeva naloga šele začneja. Borba bo dolga in naporna in bo zahtevala mnogo truda in žrtev. Potrebno pa je, da se v njej izuri vsak učitelj.

Spominjam se tovariša aktivista, ki je prav preprosto postavil pred ljudstvo lik borca za socializem, rekoč: »Lahko nam bo graditi socializem, če bo vsakdo izmed nas borec za znanstveno resnico, pravico in poštenje. Kako zadovoljni bomo, ko bomo lahko rekli, da je vsak naš

učitelj borec za te tri elemente, ki so osnova za duhovno rast socialističnega človeka.

Nekateri šolski delavci so napačno razumeli V. del resolucije CK, in sicer pasus »...prosvetni kader moramo popolnoma osvoboditi vseh dolžnosti, razen šolskih in nekaterih, vezanih z njegovim poklicem ter družbeno vlogo«.

Upoštevali so le besede: »...popolnoma osvoboditi vseh dolžnosti razen šolskih« — a popolnoma prezrli na dolžnosti, ki so vezane z njihovim poklicem ter družbeno vlogo.

Pedagoški delavec stori mnogo, če s svojim kvalitativnim, z znanstvene podlage izhajajočim delom gradi socialističnega človeka v šoli, saj tja prihaja naš mladi rod, ki je najbolj sprejemljiv za ideje nove družbe, vendar nam mora biti vedno pred očmi tudi mladina, ki je zapustila šolo še v stari Jugoslaviji in v času okupacije, katere se duh novega časa mnogokrat še ni dotaknil. Tudi ostali del ljudstva na vasi, ki ga je vzgajala stara družba, je s svojo zastarelo mentaliteto velika ovira socialistični graditvi na vasi. Ali ni tu družbena vloga učitelja, ali ni tu njegovo mesto na vasi, kjer je dostikrat edini razgledan človek? Nemogoče je, da bi vas v kakršnem koli pogledu napredovala, če se učitelj sam opaja z misticizmom in si zakriva oči pred nastajajočo družbeno stvarnostjo. Ne na repu ljudskih množic, marveč na njihovem čelu je mesto učitelja.

Naše ljudstvo v nekaterih prede- lih še res ne zna ceniti prizadevanja in požrtvovalnega dela idejno pravilno usmerjenega učitelja, marveč še vedno daje prednost učitelju, ki z njim vred hodi po starih, izhojenih poteh. Tako se je zgodilo na neki nižji gimnaziji, da so mlado učiteljico, ki se dnevno zateka po tolažbo v cerkev, ki v šoli prav slabo uči, med ljudstvom pa niti z prstom ne migne, ljudje proglasili za najboljšo učite-

ljo in so ji dijaki ob zaključku prvega polletja ob organizirani pomoči odraslih priredili v razredu celo slovesnost, ki se je zaključila z darilom torte, kavnega servisa in ne vem še česa. Vse je bilo ginjeno, vse uspano, zavito v kopreno hinavščino in laži. — Do prihoda te učiteljice na šolo, so uživali dijaki idejno pravilno vzgojo in so mnogo obetali — nekajletno delo in požrtvovalna prizadevnost učiteljev pa je bila porušena v pičlih mesecih.

Navedeni primer nam kaže, kje ni učiteljevo mesto na vasi. Kako slabo se je ta učiteljica vključila in kako daleč je od svoje družbene vloge, suha veja je, ki ne more dati sadu.

Človek na vasi se ozira nazaj v »dobre stare čase«: in si jih vroče želi, ker mu mnogokrat nima kdo pokazati svetle perspektive bodočnosti. Polpismen ali celo nepismen človek ne more dojeti borbe med starim in novim, neprosvetljen in idejno-politično nerazgledan človek ne more razumeti nove naprednejše oblike človeške družbe in tudi ne veruje v njo.

Velikanske so tedaj naloge, ki čakajo učitelja na vasi v delu na kulturno-prosvetnem, ideološkem in političnem področju. »Zrno znanja zadene močnejše kot jekleno« — je učil Lenin.

Vrzel, ki jo je zapustil okupator v kulturno-prosvetnem pogledu med našim ljudstvom, je v glavnem zamašil naš učitelj s prirejanjem anal-fabetičnih in dopolnilnih tečajev. Socialistični družbeni red pa zahteva od človeka mnogo več znanja. Pomislimo samo na rekonstrukcijo našega zaostalega kmetijstva! Nikoli je ne bi mogli izvesti s polpismenimi ljudmi. Zato je mesto učitelja na vasi sredi ljudstva, ki ga uči, vzgaja in mu je svetilnik, katerega žarki segajo v poslednji bajto. Gotovo je, da bo pri svojem delu naletel na velike težave in ovire, saj bo marsikje moral orati trdo celino. S svojim pravilnim in iskrenim odnosom do ljudi si bo utrl pot, s prepričevalnim delom pa bo vzgojil graditelje in branitelje socializma in s tem odigral pravo vlogo socialističnega učitelja.

Sepec Karel

Kaj bodo študirali letošnji maturanti

Tov. Šc je za to številko Prosvetnega delavca poslal prispevek z naslovom »Naloge šole pri usmerjanju v poklice«. Resni šolniki so se te odgovorne naloge vedno dobro zavedali in skušali pomagati mladim ljudem, ki so v dvomih kolebali med desetimi možnostmi pa se nato zaradi včasih prav čudnih motivov odločali za tisto, ki je bila še najmanj v skladu z njihovimi fizičnimi in duhovnimi sposobnostmi. Jasno je, da se bodo s tem vprašanjem morale baviti tudi podružnice Sindikata učiteljev in profesorjev, zato navajam v delno dopolnilo zgoraj omenjenega članka rezultate letošnje prve ankete, ki je zajela osnovnošolce vseh popolnih gimnazij naše republike. Teh je letos nekaj manj, kot jih je bilo lani (938). Od teh se je odločilo za študij na:

Filozofski fakulteti	111
Prirodosl.-mat. fakulteti	98
Pravni fakulteti	49
Ekonomski fakulteti	11
Tehnični visoki šoli	263
Agronomiji	40
Gozdarstvu	23
Medicinski visoki šoli	125
Veterini	38
Farmaciji	32
Akademijah	37
Višji pedagoški šoli	14
Raznih višjih šolah	55
Študij ne bo nadaljevalo	37

Kaj naj te orientacijske številke povedo gimnazijskim podružnicam ter razrednikom in razrednim učiteljskim zborom osnovnih razredov? Predvsem to, da odziv za filozofsko in prirodoslovno matematično fakulteto, kakor tudi za Višjo pedagoško šolo še nekaj let naprej nikoli ne bo prevelik. Zato naj pri tistih, ki so sa za pedagoške poklice že odločili, to odločitev še utrjujejo, pri tistih pa, ki so kolebali, pa bi imeli v tej smeri razvojne možnosti, poizkusijo z neprisljenim tovariškim načinom preusmeritve. Seveda pa pri tem ni vseeno, za katero disciplino se bodo maturanti odločili. Videti je, da imajo povsem napačne predstave o njih, da imajo nekatere za zelo lahke, druge za zelo težke, in bi bila naloga prav predmetnih učiteljev, da jih podrobneje seznanijo z njimi. Tako še vedno zaznamujemo sorazmerno prevelik naval na germanistiko, biologijo, geografijo, umetnostno zgo-

dovino, komparativno književnost, premajhen odziv pa za matematiko, fiziko in oba klasična jezika, čeprav je zaznamovati tudi tu napram prejšnjim letom razveseljivo tenden-co naraščanja. Učiteljski zbori naj bi tudi bolj kot prejšnja leta opozarjali na dvoletno višjo pedagoško šolo, ki bo dobila letos še vrsto novih skupin (nemščina, angleščina pa tudi fizikura, risanje ali petje v povezavi s še enim predmetom).

Sicer se bo večina še vedno rekrutirala iz vrst učiteljstva, vendar so zaradi številnih novih nižjih gimnazij potrebe tako narasle, da jih samo ne bo moglo kriti.

Pri odločitvah za Tehnično visoko šolo je treba omeniti, da je glede na kapaciteto laboratorijev in delavnic odziv za arhitekt, in kemijo prevelik. Obe fakulteti bosta morali zajeziti dotok bodisi s sprejemnim izpitom ali pa z izločilnimi izpiti po prvem semestru, ker sta že letos sprejemali nad maksimalno kapaciteto. Se prav posebej pa velja to za medicino, visoko šolo. Vseh reflektantov tudi ne bodo mogle sprejeti razne dve in triletnje višje šole v Beogradu, kakor tudi ne Akademije, ki pa itak uravnajajo dotok s sprejemnimi izpiti.

V glavnem bi pa mogli k anketi reči, da kaže, da so načrti osmošolcev dokaj v skladu z našimi kadrovskimi potrebami in bi bilo zato vsako umetno »preusmerjevanje«: zgoreno, če bomo le storili svoje dolžnost tam, kjer je to v interesu tako maturanta kot študijske panoge.

Stane Melihar

Izvršni odbor Pedagoškega društva FLRJ sporoča

Upravitelji šol in prosvetni delavci naj najkasneje do 25. aprila pošljejo naročnino za »Savremenu šolo«, ker sicer odbor ne jamči, da bodo zamudniki še upoštevani. Naročnina znaša za celo leto 150 din.

Pošilja se na naslov:

Administracija »Savreme šole«, Beograd, Kralja Milutina 66, ček. rač. 103-9033014. Obenem obveščamo naročnike, da se štev. 1—2 in 3—4 tiskajo ter bodo razposlane, čim bo tiskarna končala delo.

IO-PD FLRJ

Nekaj opažanj z letošnjih občnih zborov

Čeprav občni zbor podružnice ne daje vedno prave slike nene dejavnosti, bodisi da poročila ne zajemajo evidence in problematike, bodisi da je debata zadržana ali preskopa, se vendarle more iz letošnjih občnih zborov izluščiti nekoliko zaključkov glede na dejavnost podružnic in glede zastavljenih nalog.

Občni zbori podružnic so bili v glavnem letos dobro pripravljeni, če izrazimo nekatere tehnične in organizacijske pomanjkljivosti, ki so motile potek zborovanj. Tako so bili ponekod prostori slabo izbrani, mrzli in neokrašeni (Črnomelj, Novo mesto, Krško), kar brez dvoma vpliva na potek dela. Mnogi tovariši, ki so morali v zgodnjih jutranjih urah po več ur daleč pešati, bi se na občnem zboru v prijetnih prostorih vsekar bolj počutili, ko bi jih navdajala zavest, da sindikalna organizacija čuti njihove potrebe, da jih kolektiv želi in potrebuje, da jih zato tudi tovariško sprejema, jim organizira kosilo in družabni sestanek, kakor pa so se, kadar je zunanji videz prostora in slabe organizacije dajal zborovanju suh, uraden pečat, ker je pač formalno treba enkrat v letu izpolniti svojo dolžnost.

Skoraj dosledno dajejo tak suh, zunanji okvir zborovanja velikih podružnic in velikih centrov (Kranj, Ljubljana, Celje). Zato sta domačnost in prijaznost mnogih majhnih podružnic (Mozirje, Trzin, Sveta Lucija) vplivali na članstvo, da je na občnih zbora uspešno sodelovalo ter z občutkom zadovoljstva odhajalo na novo delo.

Dnevni red letošnjih občnih zborov je bil večinoma pravilno izbran in ni vseboval razen političnih nobe nih drugih referatov (z izjemo na Jesenicah in v Tolminu), saj ima občni zbor dovolj snovi in problematike, po poročilih pa naj spregovori predvsem članstvo. Poročila so bila v številnih primerih zelo dobro in vestno sestavljena, kar je največja odlika letošnjih občnih zborov.

Poročila predsednikov podružnic so imela večinoma politično in ideološko vsebino. Mnogokje pa so bila taka poročila presplošna, kot nekaka predavanja o političnem položaju, in so le premalo zajela okrajno in krajevno politično problematiko, oziroma so se le malo dotikala šolsko-politične in kulturne problematike. Vzoren primer aktualnega poročila pa je podal predsednik podružnice v Murski Soboti tovariš Miro Stubel, saj je njegovo poročilo že kar cel študijski referat o razvoju šolstva v Prekmurju. Poročila, ki so dala članom mnogo pobud za aktivno delo, so pripravile tudi podružnice v Soštanju, na Gomilskem, v Krškem, Ljutomeru, Trbovljah, v Trzinu in nekatere mestne podružnice v Celju in Mariboru.

Delovna poročila so bila oblikovno kaj različna. Ponekod je o vsem delu poročal samo predsednik, večinoma pa so imeli delovno poročilo tajniki, tu in tam so bila prečitana poročila tudi še po starih sektorjih

dela in pa so celo samostojno poročale vse skupine, kar je včasih po nepotrebnem zavleklo potek občnih zborov (Kranj-mesto).

Mnogo delovnih poročil je izredno vestno in kritično sestavljenih. Iz poročil je razvidno, da imajo že mnogi upravni odbori uvedeno dobro evidenco dela svojih članov, da s pomočjo evidence usmerjajo delo članstva, članstvu pomagajo in jih v primeru potrebe tudi zaščitijo. Razen že omenjenih podružnic bi pri tem opozoril še posebej na podružnico pri Sveti Luciji, vzorna poročila tajnikov iz Ptuj, Trbovlj, I. gimnazije v Celju, Klasične gimnazije in Učiteljskega v Mariboru, Novega mesta, Starega trga, Cerkelj, Ljutomer, Trebnje in še nekaterih drugih.

Pri ocenjevanju podružničnega dela seveda ne gre samo za stvarnost in objektivnost teh poročil, niti ne zato, koliko je eden ali drugi funkcionar sposoben »napraviti poročilo«, ga olepšati, raztegniti, lepo napisati ali prilagoditi, kakor za nujnost dobre in temeljite evidence ter takega prispevka k vzgoji članstva, da bo to na podlagi konkretnih dejstev ocenilo, izboljšalo in popravilo svoje delo. Saj je n. pr. v Soštanju izredno kritično poročilo, ki očita članstvu preveliko indiferentnost za politične, strokovne in kulturne probleme, popravljal celo odposlanec Okrajnega sindikalnega sveta, ki ga je zanikala izredno živahna strokovna debata članov. Tako tudi izredno dobro evidenčno poročilo tajnice v Ptuj, ki ni izzvala nobene debate, ne more samo po sebi biti tudi ocena dela. Ptujске skupine so najbrže že predhodno razpravljale o nekaterih problemih in verjetno zaradi tega niso čutile potrebe o znanih zadevah še enkrat razpravljati. Vendar pa je zelo značilno dejstvo, da so vsa zares dobra, konkretna delovna poročila izzvala tudi dobre, konkretne sklepe za bodočo podružnično delo (...), nasprotno pa so presplošna poročila rodila tudi samo splošne sklepe, to je take, ki so bili že mnogokrat zapisani in so za podružnice brezplodni, ker ne vsebujejo osnov za organizacijo konkretnega dela.

Od vodstva podružničnega odbora je v glavnem odvisna dejavnost članstva. Taka dejavnost se seveda ne sme izroditi v prisiljeno sestankarstvo ali v po sili debaterstvo, kajti sama debata še ni ne delo ne uspeh. Kako važno je za plodno delo pravilno in dobro izbran odbor nam dokazujejo tudi naslednji ugotovitvi iz letošnjih občnih zborov:

V podružnici Stari trg pri Raketu so ugotovili, da je bila lani skupina z Nove vasi najslabša, letos pa je pod novim vodstvom tovariša Vrabca najdelavnejša! Glede na izbor dobrega vodstva je značilna izjava tovariša iz Gomilskega, da je tam 14 dnevni študij prišel že v potrebo in ga nihče več ne čuti kot breme.

Diskusija na občnih zbora se je letos razvijala predvsem o strokovnih problemih, kar pa ne velja za celoto.

Razumljivo je, da n. pr. članstvo v okrajih Postojna, Sežana ali Ilirska Bistrica predvsem skrbe materialne in finančne zadeve. Če šolski delavci že dolge mesece zelo neredno prejemajo šole zadnje dni v mesecu svoje plače, je prav, da podružnice tako vprašanje še bolj zaostre, kajti le ob redni preskrbi se je mogoče zares in boljše posvetiti drugim družbenim problemom. Sicer pa je bilo letos izredno malo diskusije materialnega značaja, čeprav posebej personalne, stanovanjske in preskrbstvene prilike šolskih delavcev še niso povsod dobro urejene, kar dokazuje, da zadeve že upravni odbori podružnic pravilno in borbeno urejajo na svojih sejah in ne čakajo šole na sestaneke članstva ali celo na njegov občni zbor. Na občnem zboru trziške podružnice je n. pr. šele po skoraj triurni živi debati neki član podružnice vprašal, če v tej podružnici ni bil običaj, da se na občnem zboru obravnavajo tudi materialna vprašanja. Nasprotno pa se je v neki ljubljanski srednješolski podružnici pletla debata edino o tem, in je član podružnice ob ploskanju članstva zahteval v zvezi z uličnimi marnjami o 30% znižanju plač — stoodstotno zvišanje plač za prosvetne delavce!

Na občnih zbora nekaterih podružnic (Tolmin, Radgona, Črnomelj, Jesenice, Ljubljana-vzhod) so člani razpravljali skoraj izključno o delu na ljudsko-prosvetnem področju, primorske podružnice pa o težavah z mladimi kadri in o izboljšanju njihovega usposabljanja. Osebnih spori, ki so zelo negativno vplivali na delo podružnic, pa so odjeknili na zborovanjih v Črnomlju, Kočevju in podružnici Ljubljana-vzhod. Ponekod diskusija ni bila živahna, ker so se v istem mesecu vršile že tudi uradne konference, na katerih so razpravljali ob zaključku polletja o strokovnih in ideoloških problemih in so tako odvzeli (kakor n. pr. v Novem mestu, Cerknem, Ljubljana-vzhod) občnemu zboru nekaj njegove vsebinske problematike. Neugodno je to vplivalo tam, kjer mislijo posamezni funkcionarji upravne oblasti, da morajo na uradnih konferencah ocenjevati tudi sindikalno delo in vzgojno-politično dejavnost članstva ter mu dajati v tem pravcu upravna navodila. To hromi delovni elan in daje članstvu občutek (kar je v takih primerih tudi res!), da mora sindikalna podružnica izpolnjevati upravne naloge. V Soštanju pa so zašli v drugi ekstrem, da člani Okrajnega prosvetnega sveta ne morejo biti v upravnem odboru podružnice, kajti ti člani predstavljajo vendar »upravno linijo«!

Čut za pravilne odnose in pravilno sindikalno borbenost se odraža v mnogih okrajih (Celje, Maribor, Trbovlje, Krško, Tolmin, Kranj), dočim so ponekod ti še vedno nejasni (Ljubljana-okolica, Novo mesto, Ljubljana, Ljutomer, Ptuj) ali celo preveč podrejeni in nesamostojni, kar se odraža tudi pri delu in uspehih.

Čut močne kolektivne zavesti, pravilne borbenosti in tovarištva je v mnogih krajih že močno razvit, kar se kaže v premišljenem izboru upravnih odborov, v dobri organizaciji dela, pravilni evidenci in stalni povezavi s skupinami ter v dobri zaščiti članstva. Pri tem ne prihaja do izraza samo vabljiva pestrost organizacije (v Ptuj ima n. pr. majšperska skupina skoraj dnevne sestanke), ampak tudi dobro, čeprav nekoliko ljubosumno sodelovanje z upravnimi in množičnimi organizacijami (Murska Sobota, Ljutomer itd.) in s tem tudi zavest o pomembnosti dela, ki ga opravlja šolski delavec ne oziraje se na sporne formalne zadeve.

V takih središčih se je na občnih zbora razvila konstruktivna diskusija, ki temelji na zaupanju v moč ljudskih množic in na pravilnem tolmačenju oblastnih forumov tudi pri kritiki takih osebnih ali strokovnih problemov, ki so pereči in prav zato zahtevajo odkritosti in kulturnega poguma.

Posebej v oddaljenih krajih imajo člani še vse premalo občutka o lastni moči pri odpravljanju raznih napak in premalo zaupanja v uspešnost svojih prizadevanj za izboljšanje življenja v smislu poglobljanja demokracije ter se čutijo zelo zapuščene in osamljene. Z velikim zadovoljstvom so posebno v teh krajih sprejemali zastopnike Republiškega odbora, poslušali njihova izvajanja in nato poglabljali diskusijo s svojimi načrti, s svojimi mislimi in premišljenimi sklepi. Zato bi bilo prav, ako bi vse podružnice in vsi mestni odbori vprašanju obiska skupin in posameznikov posvetili čim več pažnje.

Diskusije na občnih zbora so bile uspešne povsod tam, kjer so se posamezniki zares trdno povezali v pravo tovarištvo, ki so mu vzgojni problemi, ne pa osebne težnje, bistvo stvarnega dela. Tam tudi ni več občutka v »prisilni« diskusiji in njeni reakciji — »prisilnem« molku. V razpravljanju večine podružnic je bilo težišče dela na vzgoji in njeni

problematiki: dom, šola, mladina, gospodarstvo, sistem dela. Morda je bil s tem problem študija letos nekoliko zastavljen, saj je bilo v mnogih podružnicah čutiti in opaziti zanemarjanje organizacije ideološkega študija (Laško, Postojna, Črnomelj, Zalec, Sveta Lucija, Sempeter pri Gorici) oziroma celo težnja posameznikov za odpravo kolektivnega študija (Grosuplje), vendar je bilo opaziti v diskusiji velik porast teoretične in ideološke izobrazbe pri obravnavanju vzgojnih vprašanj, ki so bila bolj kritično obravnavana tam, kjer je k študiju pritegnjeno vse članstvo podružnice (Celje, Maribor, Trbovlje, Ljutomer, Trzin). Vzorne oblike študijskega dela so uvedene skoraj v vseh podružnicah Maribora in Celja (s predavanji v okviru skupin, roditeljskih sestankov ali ljudske univerze) in v mnogih majhnih osnovnošolskih skupinah na podeželju (Gomilsko, Sv. Lucija). Skrb za študijski material je dober individualni študijski časovno in krajevno dobro organizirani tovariški študijski sestanki naj bi bila tudi v bodoče posebna briga upravnih odborov.

Glede neenakomerne zaposlitve članstva se je stanje le delno izboljšalo. Vsekakor pa je zanimivo tolmačenje (ali opravičilo?) članstva, da »po sindikalni liniji« niso mnogo naredili, pač pa da opravljajo »izven sindikalne linije« mnogo važnih poslov. Take izjave so predvsem značilne za mnoge srednješolske podružnice v Ljubljani. Miselnost, da smo danes ljudje razoolovljeni ali celo razčetrverjeni na razne »linije«, je škodljiva. Sindikat učiteljev in profesorjev je samo posoda, okvir, ki zajema in drži ljudi, ki se pečajo z vzgojnimi in šolskimi problemi, je mobilizator (ali bi vsaj moral biti!) za reševanje, usmerjanje in uresničevanje vseh vprašanj na tem področju, in kritičen množični organ učiteljev in profesorjev pri vsem njihovem delovanju. Zato tudi »ugotovitev«, da neko delo uspeva samo pod uravnanim, hira pa pod sindikalnim vod-

stvom ali narobe, v celoti ne more veljati. V splošnem je sindikat kot množična organizacija le vzgojitelj k pravilnemu delu in množični zaščitnik osebnih pravic članstva, kar mu v prehodni dobi seveda nalaga posebne naloge in poseben način organizacije.

Ob koncu je na račun podružničnih upravnih odborov omeniti še dve pomanjkljivosti. Mnogo nespornostov pri delu, pohvalah, grajah in pri ocenjevanju prosvetnega dela slih gre na račun preslabe povezave upravnih odborov podružnic (in tudi skupin) z upravnimi vodstvi (OLO, KLO) in z vodilnimi funkcionarji množičnih organizacij (OF, Partije, LMS, Ljudsko-prosvetnih svetov, Svetov zveze pionirjev, Okrajnih sindikalnih svetov, AFŽ). To sodelovanje bo potrebno z maloštevilnimi izjemami skoraj povsod znatno izboljšati, oziroma šele uvesti. S tem bodo odstranjena mnoga napačna mnenja in kriva tolmačenja vzgojno političnih pojavov in osebnih sporov.

Druge velike pomanjkljivosti, ki se je pokazala na občnih zbora, je skoraj popolno pomanjkanje pomoči podružničnih odborov skupinam in slaba pomoč okrajnih odborov podružnicam z rednimi načrtnimi obiski vseh članov upravnega odbora oziroma članov plenuma ter z boljšimi osebnimi stiki, kar bi brez dvoma znatno izboljšalo delo in uspeh ter vzbudilo sindikalno zavest vsega članstva.

Če bodo izvoljeni upravni odbori podružnic in voditelji skupin znali z izboljšanimi oblikami dela, kakršne so med drugim pokazali tudi zadnji pedagoški tečajji, pritegniti članstvo k boljšemu sodelovanju, če bodo izboljšali evidenco in pomoč pri delu, sprostili ustvarjalne sile članstva s konkretno pomočjo na terenu, redni ideološki in strokovni študij pravilno usmerjati, se bodo zavest, ustvarjalnost in ugled članstva Sindikata učiteljev in profesorjev ob manjših naporih dvignili še na znatno višjo stopnjo.

Zorn Jože

Paberkovanje po zapisnikih o občnih zbora sindikata šolskih delavcev

O delovnem elanu.

»Predvsem lahko ob vsaki priložnosti ugotovimo, da ne zaostajamo v delovnem poletu za drugimi kolektivi, kar nam dokazuje že bežen pogled na naše urnike, ali pa pogled na razsvetljena okna našega poslopja v zgodnjih jutranjih ali pa poznih večernih urah. Pri nas delamo s polno paro in vsakdo med nami si je naložil na ramena, kolikor je le največ mogoče. 723 ur bi bila maksimalna tedenska učna obveznost nas vseh, tem pa smo samo na matičnem zavodu dodali še 121 ur, 117 pa na večernih tečajih, pa z delom v internatih in zavetiščih. Če bi te ure seštel, bi našli zaposlitve še za 14 moči, ki jih mi danes po svojih najboljših močeh nadomestujemo. Tudi osebnih vzgledov prave delovne vne-me in delovne discipline v našem zboru ne manjka, vse, od obeh najstarejših tovarišev — prof. Orožna in prof. Cimpermana — pa do naših najmlajših tovarišic, ki so že v svojem prvem šolskem letu prevzele nesorazmerno velik del bremena na svoja šibka pleča.« (Iz predsedniškega poročila podružnice na II. gimnaziji v Celju.)

»Predmetne komisije so v prvi polovici pretekle poslovne dobe delale naravnost vzgledno, v drugi polovici pa smo se bolj omejili na lastni zavod. Za delo v prejšnjem obsegu, ko smo pritegnili učiteljsko iz mesta in še vsega okraja, so težave zaradi velikih potnih stroškov in prehrane. (Pa tudi ocene pristojnih forumov o tem svojem delu nismo dobili, čeravno smo pošiljali podrobna poročila.)

V tej poslovni dobi so krožki oziroma predmetne komisije obdelale naslednje teme:

Slavisti.

Ziherlovi proslavi o Prešernu in Cankarju.
O pouku literarne zgodovine v nižji gimnaziji.
O pouku slovenskega jezika v nižji gimnaziji.
O Slavistični reviji.
Študijske knjižnice, njihov namen in vloga.
O učnem načrtu in jezikovni vadnici za 4. razred osnovne šole.
Pouk slovenskega jezika v 1. razredu gimnazije.
Izkušnje pri pouku na sedemletkah.
O Kocbeku in njegovi Tovarišiji.

Zgodovinarji in geografi.

Problemi celjskega zgodovinopisja. Zgodovina zemljepisne znanosti. Metodika zgodovine. Socializem in njegove razvojne faze. Zgodovina Zidanega mostu. Naši arhivi in knjižnice med okupacijo. Učni načrt za zgodovino. Filozofsko gledanje na razvoj zgodovine. Teoretična učna slika »Kmečki upor«.

Ljudska demokracija.
O teoriji države.

Prirodoslovci.

Novi pogledi v biološki znanosti. Ekskurzije v naravo. Revija kemičnih poizkusov. Dialekt, mater. v prirodoslovni vedi. Učni načrti (4 sestanki). Razvojna teorija. Prirodopisne zbirke.

Lingvisti.

Predmetnik in učni načrt za angl. jezik.
Problemi pri pouku angl. jezika/
Pouk ruskega jezika v nižji gimnaziji.
Ruski učenik za I. razred.
Učni načrt.
Teoretična in praktična fonetika.
Učbenik za sedmi razred.
Praktična in teoretična fonetika.
Praktični nastop.
Angleška fonetika.
Jezikovna vprašanja angl. jezika.

Matematiki.

Eksperimenti iz fizike letenja. Poizkusi iz fizike z enostavnimi sredstvi.
Naloge iz matematike in fizike za nižje tečajne izpite.
Osnovni poizkusi iz kemije.
Začetni pouk algebre.
Življenjski pouk geometrije.
Viri za izdelavo fizikalnih učil.
O funkcionalnem mišljenju v matematiki.
Diskusija o učnih načrtih.
(Iz tajniškega poročila podružnice v Celju.)

»Tudi na območju naše podružnice smo v tem letu kvaliteti dela posvetili več časa, kakor pa prej v petih letih »količinskega« gledanja. Vendar pa je poglobljen študij še vedno nekaj, kar nekateri naši tovariši zanemarjajo. Imamo precejšnje število članov, ki kažejo za učitelja naravnost nerazumljivo brezbržnost ne samo za politično, marveč tudi za strokovno literaturo. Tudi leposlovje jih ne zanima, ne vzemirja pa jih tudi ne novi Slovenski pravopis, čeprav ga je sedaj dovolj na trgu in so bile o tem vse šole obveščene. Tako imamo še vedno takih članov, ki napredujejo samo še s poviški temeljne plače po službenih letih, ne pa obenem tudi strokovno, kar bi bilo želeno!«

(Iz predsedniškega poročila podružnice Soštanj.)

O delu na vasi.

»Da dvignemo kulturno-prosvetno nivo našega podeželja in izpopolnimo znanje našega delovnega ljudstva v duhu napredne miselnosti, smo organizirali v območju ljutomerskega okraja 17 izobraževalnih tečajev. Eden od teh je bil tudi na Runcu. Organizacija tečajja je bila dokaj trd oreh. Ljudi je bilo treba zainteresirati, za kar smo našli v najožji povezavi s frontnimi organizacijami najlepšo priliko na množičnih in pa na roditeljskih sestankih. Steber našega tečajja tvori mladina — tako iz zadržnega kot zasebnega sektorja.

Kako so potekale volitve

Do 4. marca 1951 so se izvršile volitve vseh podružnic in vseh okrajnih odborov Sindikata učiteljev in profesorjev (z izjemo mestnega odbora v Ljubljani). Člani Republiškega odbora ali njihovi zastopniki so razen štirinajstih obiskali vse občne zbore z RO neposredno povezanih podružnic. Med neobiskanimi dve podružnici (Ajdovščina in Lendava) nista javili datuma občnih zborov.

Občni zbori so bili vsi sklepčni. Najnižja udeležba je bila v Sežani, v Škofli Loki je bila 51 %, v Črnomlju 55 %, v Kočevju 59 %, povsod drugod je bila udeležba višja, povprečno nad 70 %, pri čemer so podružnice z manjšim številom članstva imele višji odstotek navzočih. Od velikih podružnic ima Murska Sobota z 92 % udeležbo najboljši uspeh.

Ena od posebnosti pri volitvah na letošnjih občnih zbora je bila ta, da slabši podružnični odbori niso pripravili kandidacijske liste, ampak so izbor kandidatov prepuščali naključju in dobri volji članstva, ki se je v takih primerih seveda branilo sprejemati funkcije predsednikov in tajnikov (podružnica na Jesenicah še do danes nima predsednika), kajti še vedno je v navadi, da silijo sprejemati vodilne funkcije prav tiste člane, ki so že z drugimi deli in z različnimi družbenimi funkcijami ali pa ob njih še z važnim strokovnim delom preobremenjeni. Tako imamo več podružnic, kjer so predsedniki sindikalne podružnice na primer tudi predsedniki okrajnega odbora Ljudske prosvete. Mnogi sposobni člani pa se odgovornosti vodilnih funkcij v sindikatu boje ali otepaajo (Jesenice, Guštanj, nekatere ljubljanske podružnice).

Pri resno delujočih podružnicah so bile vsekakor že na odborovi seji predvideni kandidati, kar pomenja obenem za izbranega priznanje uspešnega dela na sindikalnem področju. Seveda je bil potreben tudi njegov predhodni pristanek. Kako resno je marsikje članstvo občutilo važnost

vloge vodilnih funkcionarjev, so pokazale volitve tudi s tem, da teh ni izvršilo zgolj formalno in mnoge kandidate v upravni odbor podružnice ni soglasno volilo, ampak je bil izbor in število oddanih glasov za predložene kandidate marsikje zelo različen. Samo v dveh podružnicah so bile — sicer na zahtevo članstva — izvršene javne volitve, kar je sicer lahko znak zaupanja, na splošno pa bi taka praksa pomenjala nezainteresiranost članstva pri usmerjanju dela, oziroma nezaupanje v moč in uspeh sindikalnega dela.

Da je kolektivna zavest članstva že zrasla, nam dokazujejo volilni uspehi. Najboljše podružnice oziroma najboljši okrajni odbori so pri reorganizaciji kandidirali oziroma obdržali in tudi izvolili v upravne odbore podružnic svoje dosedanje najboljše funkcionarje. Tako so večinoma predsedniki, tajniki in drugi najdelavnejši odborniki bivših okrajnih odborov prosvetnih delavcev postali vodilni funkcionarji novo organiziranih podružnic in se je s tem tudi pogoj za uspešno delo podružnic dvignil. Take primere imamo v Murski Soboti, Ljutomeru, Krškem, Trbovljah, Idriji in drugod.

Tudi volitve predsedstva mestnih oziroma okrajnih odborov, kjer so ostala, so bile dobro pripravljene in pravilno izvedene z izjemo Okrajnega odbora v Kranju, kjer je članstvo podružnice mesta Kranj želelo kandidirati vse vodilne funkcionarje okrajnega odbora v upravni odbor mestne podružnice in s tem hotelo oslabilo moč in veljavo svojega okrajnega odbora.

Izid volitev kaže, da so z malimi izjemami bili izvoljeni letos v upravne odbore podružnic najbolj šolski delavci, ki uživajo ugled in zaupanje, poznajo strokovne in ideološke probleme našega šolstva in imajo tudi dovolj volje, da bodo v Sindikatu učiteljev in profesorjev uveljavljali progresivna načela, ki jih kolektivno nakazujejo šolski delavci.

Dopisujte v „Prosvetnega delavca“!

K POUKU ŽIVIH JEZIKOV

Ministrstvo za znanost in kulturo je organiziralo v času od 19.—23. II. t. l. vrsto zanimivih predavanj priznanega angleškega lingvisti praktika in jezikovnega teoretika profesorja Gatenbyja. Govoril je o znanstvenih osnovah tako imenovane **direktne metode** pri pouku živih jezikov.

Od praktične strani je zelo posrečeno izpopolnil izvajanja prof. Gatenbyja pri nas že znani in priljubljeni predavatelj British Councila v Beogradu g. Davies, in sicer o tem, da je v treh, lahko rečemo, klasičnih lekcijah demonstriral avditoriju v miniaturnem poskusnem »razredu« (3 deklice in 3 dečki v starosti od 10 do 11 let, ki se še niso učili angleščine) **uporabnost direktne metode v tej razvojni dobi**. K omenjenim predavanjem so bili povabljeni profesorji anglisti iz vse Slovenije.

Izvajanja prof. Gatenbyja so poslušalcem nudila priliko, da si osveže oziroma izpopolnijo in poglobe svojo jezikovno teoretično izobrazbo ter odnesejo s seboj v prakso marsikaj novega in koristnega. Demonstracija g. Daviesa pa je temu ali onemu nedvomno dala spodbudo za boljše poklicno delo in zaupanje v možnost večjih uspehov.

Ceravno ni imela ta prireditelj značaja propagande za direktno metodo, marveč se je gibala na višini informativnega poskusa, so se vendar pojavila med avditorijo razmišljanja o možnosti aplikacije direktne metode v naših šolah. Kot vedno, so se v debatah med poklicnimi tovariši oglašali na eni strani zagovorniki direktne metode, na drugi pa skeptiki ali celo taki, ki so to metodo gladko odklanjali.

Kaj pa je direktna metoda, od kod prihaja?

Se v 19. stoletju je na evropskih šolah pri pouku živih jezikov skoro neomejeno gospodovala od sholastike podedovana gramatično-prevajalna metoda. Ta metoda, ki je bila morda prikladna za srednjeveške učne cilje (čitanje biblije) ter tudi še za učne cilje, ki jih je spravila v ospredje renesansa (čitanje antičnih, literarnih in filozofskih del), je pričela omahovati s pojavom kapitalizma (tehnično znanje, kolonialni narodi, svetovna trgovina).

Zato ni presenetljivo, da se je kmalu po nemško-francoski vojni, ko sta mlada nemška industrija in trgovina začeli na svetovnih tržiščih izpodrivati Anglijo, pojavila v Nemčiji (1882) knjižica prof. W. Victorja »Der Sprachunterricht muss umkehren«. Nemški kapitalizem se je zavedal, da mora izvajati trdne pozicije širom sveta. V ta namen je potreboval, in sicer hitro, veliko število nameščenecv, korespondentov, agentov, direktorjev, ki bi dobro, gladko znali ne le literarno, ampak živi, prozni razgovorni jezik, s katerim prideš tujemu narodu čisto blizu, s katerim si pridobiš njegove simpatije, s pomočjo katerega boš mogel trgovati, in sicer dobro trgovati — zaradi družbeno-ekonomskih sprememb, ki so v življenju Bismarkove Nemčije nastopile po zmagi nad Francijo, se je pojavil v jezikovni didaktiki nov moment, ki je terjal spremembo metode. Pod sličnim pritiskom so se znašle in konkurenčnem boju še druge buržoazne države. Zato so se pojavili reformatorji pouka živih jezikov tudi drugod: v Franciji priznani fonetik Paul Passy in metodik Charles Schweitzer, v Angliji znameniti, še danes upoštevani fonetik Henry Sweet. Ta val je šel naprej po vseh kulturnih deželah. Razmeroma pozno, ne dolgo pred prvo svetovno vojno, smo ga občutili tudi pri nas (prof. Fr. Juvančič, dr. F. Sturm).

Ta metoda, ki so jo spočetka imenovali reformno, pozneje pa direktno,

no, saj hoče posredovati znanje tujega jezika direktno, t. j. brez posredovanja materinega jezika, bi se dala označiti z naslednjimi točkami:

1. Besede in stavki se nam močnejše vtisnejo v spomin, če se povezujejo s čutnimi vtisi. To dejstvo so ugotovili že pedagogi kot Komensky, Rousseau in Pestalozzi. V zvezi z njihovim učenjem se je ob novih ugotovitvah eksperimentalne psihologije v pedagogiki razvil in dobera utrdil pojem **nazornega pouka**, t. j. pouka ob opazovanju slik, predmetov, dejanj. Reformna ali direktna metoda je izkoristila te ugotovitve in sprejela postulat nazornega pouka kot integralni proces svoje metodike.

2. Jezik je v prvi vrsti **fonetičen** pojav. Zato so oblikovalci direktne metode vedno poudarjali veliko vlogo **praktične fonetike in konverzije** pri pouku tujih jezikov.

3. V starih šolah je bil dijak predvsem pasiven, sprejemal je od učitelja snov, usvajal si je pravila. Tudi prevajanje je bilo večidel pasivnega značaja. Nova metoda pa je dijaka aktivizirala, udeležuje se pouka z osebnim sodelovanjem zlasti pri indukciji slovničnih pravil, pri domačih in šolskih nalogah, najbolj pa pri konverzaciji.

4. Gramatika ni več osrednji del pouka živih jezikov, kot je to bilo nekoč. Gramatični pojavi se ne poučujejo sistematično, ampak se razlagajo od primera do primera, toda le, kadar je to neobhodno potrebno.

5. Kar se tiče čtiva, se direktna metoda ne omejuje le na literarna dela. Navadno gre v tem pogledu po poti, ki jo ubira človek na svoji razvojni poti v življenju: domači, družinski jezik, nato jezik vsakdanjega življenja, zatem pisarni jezik, in sicer najprej tehnično-znanstveni in šele na najvišji stopnji pesniški, literaturni jezik, jezik kulture. Čtivo na višji stopnji gre v glavnem za tem, da dijak spozna tuji narod in njegovo kulturo vsestransko in globoko.

Pridobitve reformne ali direktne metode so v primeri s staro, od življenja odtrgano gramatično-prevajalno metodo, zares velik korak naprej. Zahtevajo pa temeljitega jezikovnega znanja učiteljev, posebno izobrazbo predavateljev in zadostne pripomočke za ponazoritev. Zlasti pa direktna metoda zahteva velikega števila ur. Kajti ta metoda hoče naučiti človeka v prvi vrsti razgovornemu jeziku. Tega pa nikdar ne dosežeš z dvema tedenskima urama. Razumljivo je, da se je ta metoda zlasti razvila v velikih industrijskih državah s široko trgovsko mrežo in še prav posebno v sodobnih talasokratijah s kolonialno posestjo, ki streme za tem, da nauče svoje trgovsko osebje, svoje oficirje, vojske in administratorje v kratkem, zgoščenem pouku tujega jezika, kadar se pokaže potreba. Zanimiv je primer, ki ga je navedel g. Davies o tem, kako so v Ameriki v rekordnem času naučili več tisoč Kitajcev angleščine za prve vojaške potrebe s pomočjo primitivnih risb.

Nastop direktne metode je dvignil v Evropi in malo kasneje tudi v Ameriki precejšen znanstven val, ki je napravil na obrežja kulturnega sveta nešteto jezikovnoteoretičnih razprav in celo vrsto metod za pouk živih jezikov: Gouinovo z njegovimi »temami«, bralno metodo (zlasti v Združenih državah) z racionalno stopnjevanjem tekstov, metode, ki se naslanjajo na pojave podzvestnega duševnega življenja.

Nastaja vprašanje — ne toliko, ali bomo pri nas direktno metodo sprejeli ali odklonili, ampak — kakšna naj bo naša metoda. O tem je bilo v našem pedagoškem tisku že večkrat govora, tako da so ideje v tem

Pri vključevanju mladine ni šlo lahko, kajti še vedno so močnejši magneti zabava, ples in pijača, kot pa znanje in knjiga. Vendar nam je s požrtvovalno pomočjo sekretarja mladinske organizacije uspelo, premagati tudi to oviro. Delež same frontne organizacije je bil pri pripravah malenkosten, kljub temu, da je bila ona organizator tečaja. Zopet se je pokazalo, da naj bo prosvetni delavec tisti, ki bo iniciator kulturnega življenja na vasi. Najboljši obisk smo imeli v decembru in januarju, dočim v februarju že pada, iz česar sledi, da je treba tečaj jeseni čimprej začeti, ako hočemo snov v primernem obsegu obdelati. Udeleženci tečaja so želeli splošno-izobraževalni tečaj. Zakaj? Večina je obiskovala osnovno šolo v dobi okupacije in ji tako manjka prav osnovnega znanja. Slovenski jezik smo postavili na prvo mesto. Uvedli smo poslovno spise. Pouk zdravstva smo poživili z vajami o prvi pomoči, pouk računstva pa z nalogami iz zadruškega gospodarstva in statistike. Po potrebi so naloge sestavljali tečajniki sami. Na ta način smo dosegli razgibanost in živahen razgovor, najbolj pa pri pouku biologije, kjer so tečajniki pokazali kadecej predznanja.

Predavateljski kader predstavljamo izključno šolski delavci — tudi naši najmlajši. Da jih uvedemo v metodiko izvenšolskega dela, smo

uvedli hospitacije mlajših pri starejših praktikih. Spoznali smo, da je to sredstvo uspešno.

Tečaju smo priključili še kuharski tečaj in bralni krožek. Bilanca dela kaže, naj bi se taki tečaji organizirali redno vsako leto od 1. novembra do konca februarja. Tečaja dveh oziroma treh zaporednih let bi tvorili neko zaključno enoto. Z veseljem smo pozdravili ustanovitev okrajnega aktivna predavateljev in bi le želeli, da bi ti tudi dejansko prihajali na teren.

(Tov. Zalezina v debati na obnem zboru v Ljutomeru.)

»Nerad sem šel na Cven, ker sem se bal, da moje delo ne bo tako živahno, kot je bilo delo tov. Zajhloferja. Tudi jaz sem se kot aktivni član vključil v vse organizacije, imel sestanke, hodil pa tudi od hiše do hiše, kjer smo se razgovarjali o tem, kaj nam lahko da tečaj. Lani je bil splošni izobraževalni tečaj, letos smo ga poglobili. Domačini — predvsem predsednik zadruge — so mi pomagali kot predavatelji, kar je zelo ugodno vplivalo. Spočetka so se borili s težavami, pa se jim da vsa potrebna navodila, tudi dispozicijo v zvezi s praktičnim delom. Uspeh ni izostal. Danes imamo 45 tečajnikov.« (Tov. Roškar v debati na istem zborovanju) (Bomo nadaljevali.)

pogledu že oblikovane. Ne bo pa škoda, če to vprašanje še enkrat postavimo. Pri tem ne gre za izčrpano obdelavo tega problema, ampak le za misli, ki naj najdejo svojo kritiko ali odobritev.

V procesu izobrazbe morajo mladi ljudje — prirodno je, da se zaenkrat omejujejo na pouk za mladino — prejeti takšno znanje, da se bodo mogli aktivno uveljavljati v družbenem življenju. To je nemara načelo, od katerega moramo izhajati v našem konkretnem primeru. Kakšne so potrebe in zahteve naše družbe, kar se tiče znanja živih jezikov?

Tu moramo ločiti izjemne potrebe družbe od splošnih. Izjemne potrebe bi mogle, recimo, terjati od nas, da skupino ljudi naučimo eksotičnega jezika, na primer jezik bantu, in sicer v kratkem času. Tu bi nedvomno prišla v poštev direktna metoda z velikim številom ur in posebnimi nazornimi pripomočki. Vendar gre pri nas v glavnem za splošne, široke potrebe naše družbe. Izjemne potrebe zadovoljujejo posebne šole ali organizacije.

V tej zvezi se vprašamo: ali je res potrebno, da bi naši mladi ljudje, ko zapuste srednjo šolo, znali govoriti v tujem jeziku? Omenili smo že, kako težko je doseči to stopnjo uspeha in kako majhni so v prerezu naši domači rezultati. Nikakor ne moremo, posebno pri ogromni obremenitvi naših šol, ki delajo (recimo TSS v Ljubljani) od 7. ure jutraj do 8. ure zvečer, dodeljevati živim jezikom več kot 2—3 ure na teden (razen seveda v specialnih šolah). Poleg vsega tega pa v naših konkretnih jugoslovanskih pogojih tudi ni nujno potrebno, da bi absolventi srednje šole znali govoriti žive jezike, vsaj ne gladko in tekoče. Pač pa je ob sedanjem stanju družbenega razvoja, ko se vesoljni svet z nešteti vsemi postopoma vse bolj povezuje v eno samo človeško celoto, nedeljivo celó v miru oziroma vojni, kot se to vidi v sodobnih pedagoških, neobhodno potrebno, da bi vsak absoluten naš srednje šole znal gladko čitati in razumeti tuj tekst. Tako mu bo znanje, ki je na tej stopnji tudi lažje dosegljivo za širše množice ne le mladim, ampak tudi že odraslim ljudem, ključ h kulturi drugih narodov, okno

Na blejskem pedagoškem kongresu je tov. dr. Segulova imela sijajen referat z naslovom: »Pomen psihologije za vzgojno in učno delo«.

Saj smo že pred njim čutili in slutili, kako nujno potrebno in koristno bi bilo boljše in sistematičnejše psihološko opazovanje otroka. Samo da je že naša prastara navada, da mora priti vse od »zgoraj«...

In zdaj je prišlo in smo se oddahnili. Bi človek mislil. Vraga smo se!

Kot odmev te pobude je bil izdan šolskim upraviteljem nalog, naj izvedejo psihološki popis otrok po svojih šolah. Ampak — poznate tisto anekdoto o generalu, ki je po prvi svetovni vojni zbiral vojaške anekdote? Naredba iz ministrstva na armijske, divizijske, polkovne itd. komande, vsaka nižja inštanca malo bolj poljudno in ko je naredba prišla do čete, narednik strogo »kofervizito« in raport, da »u prvotni četi nije bilo, ni sada nema in nikad neće biti nikakvih, majku ti, anegdota, dok je njemu žive glave na ramenima!«

Morda je bilo drugje drugače, morda tudi ne ali pa vsaj dosti drugače ne, pri nas smo dobili nalog, naj opazujemo otroke in »jih popisujemo« v poseben zvezek, da bo inšpektorju poleg drugih uradnih spisov pri nadzorovanju na vpogled. Nič drugega in nič ve.

Ne tako, tovariši! Tako »popisovanje« nikakor ne bo doseglo svojega namena in je popolnoma nesmiselno. Saj ga poznamo iz matičnih listov. Gre za to, da zberemo čim več in čim solidnejšega, realnejšega študijskega materiala o vseh vplivih, ki danes oblikujejo našega mladega človeka, našega jutrišnjega sodržavljanca in sodelavca. Ne more nam biti vseeno, kakšen bo.

Ne torej nadležne pisarije vrh drugih pisarij, temveč dragoceno prispevanje k zgradbi lepših in boljših pogojev, ki jih želimo in skušamo ustvariti bodočim pokolenjem.

In ravno zato je treba dati tudi sistem delu našega učiteljstva, ki še nima dovolj v praksi izostrenega pogleda za vsa ta precej zapletena vprašanja, navodil, kaj naj opazuje, kako naj zapisuje, da bo njegovo delo smiselno in koristno.

Dokler nam strokovnjaki ne bodo dali boljših in polnejših napotkov, predlagam osnutek take psihološke popisnice s točkami, kakor bi naj jih jo mojih mislih učiteljstvo pri tem delu upoštevalo. Vpisovalo naj bi se v pole — za vsakega otroka posebej — ne v zvezek! Tiskovino naj založi DZS, ker mora biti enotna!

I. ROJSTNI IN DRUGI OBČAJNI PODATKI O OTROKU:

II. PODATKI O DRUŽINI: Starost staršev ob rojstvu otroka. Socialni izvor staršev in starih staršev.

v svet, pripomoček za osvojitve naprednejše tehnike in s tem nedvomno doprinos k povečanju razvoja in indirektno tudi blagostanja in sreče našega ljudstva.

Če torej pogledamo problem pouka živih jezikov s tega vidika, bomo lahko razumeli, da za nas ni v prvi vrsti važna uvedba direktne metode, čeprav ima nedvomno svoje odlike. Pač pa bomo vnesli v naš pouk živih jezikov vse tisto, kar ima direktna metoda za dosego našega cilja, t. j. za čitanje in umevanje tekstov, dobrega in za nas uporabnega. Zlasti gre tu ne samo za aktivizacijo dijakovega dela v šoli in za to, da se že končno odrešimo tradicionalne literarno-estetske enostranskosti, marveč da naše tuje tekste približamo na pameten način resničnemu kompleksu sodobnega življenja, da našim čitankam poleg estetske damo za današnje življenje tako važno politično smer v najširšem pomenu besede.

Morda bi kdo dejal, da je škoda lepih pridobitev direktne metode na področju praktične fonetike. Da, škoda je, zato pa bi v prvem in morda drugem letu, ko so organi mladine (9—11 let) še nežni in lahko prilagodljivi, mogli vpeljati direktno metodo, da si učenec pridobi glasove tujega jezika (saj jih bo potreboval za razumevanje govora in radija) in osnovni besedni zaklad, ki se bo pozneje razširjal z branjem. Tudi s petjem se bo v prvih dveh letih (pred puberteto) mogel intimno, čustveno seznanjati s tujim jezikom.

V nadaljnjem poteku pouka bomo gotovo morali gojiti znanje gramatike, analizo stavka in tudi prevajanje. Zoper prevajanje grme teoretiki direktne metode. Da, ker gospodujočim narodom prevajanje ni kdo ve kaj potrebno, ker je zanje nekaj izjemnega. Drugo je pri nas, nam so prevodi veliko bolj potrebni. Vendar se moramo držati v naši šolski praksi, ko gojimo prevod, te misli, da prevodi ne smejo biti suženjski, ali kot pravi neki ruski pedagog »parazitno-reflektorni«, ampak smiselni in slogovno ekvivalentni. S takimi prevodi dosežemo, kakor je rekel že Goethe, ne samo znanje tujega jezika, ampak poglobljamo in izostrujemo znanje svojega materinega jezika.

Predavanja prof. Gatenbyja in g. Daviesa so nemara vzbudila v vseh proforskih kolegijih razpravljanje o metodah, prikladnih za naše kon-

kretno potrebe. Iz tega razpravljanja bo gotovo izšlo mnogo dobrega. Pojmi se bodo ob tem nedvomno razčistili. Zato moramo biti hvaležni Min. za znanost in kulturo za hvalevredno iniciativo.

Prehod na nove metode je zelo težka stvar. Kot se presnavljanje v že oblikovani duševnosti posameznika ne razvija brez trenja in trdot, tako se tudi že izoblikovane metode le težko in počasi izrinjajo iz tradicije. Le pomislimo: Kdo so sedanji profesorji? — Nekdanji dijaki. Vso gimnazijo so ob študiju vsrkavali vase metodo svojih učiteljev, recimo gramatično-prevajalno metodo. Tič jim v možganih in kosteh. Poleg tega so nekateri ljudje res elastični, večinoma pa se vsak izmed nas giblje po črti najmanjšega odpora, to se pravi, da »mladiči čivkajo, kakor so žgoleli stari«. Zato moramo biti ob prehodih na nove metode zelo preudarni in previdni, ne zameriti, kar so ustvarile prejšnje generacije — ako ne gre seveda za očitne napake — ampak prejšnje izboljševati z novimi pridobitvami.

Morda bi se dalo doseči to, da bi se na eni ali več šolah pri nas ustanovili za preizkus novih metod, ki bi jih sprejeli strokovnjaki na svojih konferencah, posebni razredi, ki bi v nekaj letih pokazali ali ne pokazali uspehe. Odbrali naj bi se za to dijaki, ki naj bi predstavljali prerez sposobnosti naše mladine. Predavatelji bi morali biti dobri ali najboljši. Vdile naj bi se primerne, v eksperimentalni praksi vpeljane zabeleže.

Zadnja leta se pri nas na področju pouka živih jezikov kažejo razne težave, kar je pri globoki spremembi v naši družbi razumljivo. Nedvomno pa bi bil za napredek znanja tujih jezikov pri nas potreben poseben institut, ki bi se bavil s teorijo, pa tudi prasko pouka živih jezikov na naših šolah. Saj moramo priznati, da mladi lingvist, ki pride z univerze v srednjo šolo, ne more drugega kot da nadaljuje rutino svojih nekdanjih učiteljev ali svojega mentorja, ali pa da leta in leta »plava«, dokler si po mnogih bridkih razočaranjih sam ne izdela lastne metode.

Te misli, ki so se neprisiljeno narekovala v pero, bi morda lahko poslužile kot povod za debato o metodah pouka živih jezikov, kakršne bi se pokazale za prikladne pri nas v sodobni družbeni pogojenosti.

I. Prezeli

PSIHOLOŠKA POPISNICA

Poklic.
Družinsko stanje.
Premaženjske razmere.
Zdravstvene prilike, prehrana, obleka, skrb za higieno.
Stanovanjske razmere.
Vpliv družine na otroka, napredna ali konservativna miselnost, pomoč pri učenju, briga za šolski napredek, delo, moralni vpivi.

III. OKOLICA:

S kom se otrok družijo izven doma, nadzorstvo.

VI. OTROK:

Individualne lastnosti otrokove. Splošni opis, spejmljivost za vplive in vtise. Čustvovanje. Volja. Delovni način. Utrudljivost. Trajnost pridobljenega znanja. Pazljivost. Sposobnost za opazanje. Spomin. Domišljija. Miselne sposobnosti, inteligentnost. Jezikovni izraz.

Vse druge lastnosti, ki bi se še opazile na otroku, pozitivne ali negativne, posebne nadarjenosti in podobno.

Učitelju fakulteto!

Učitelju je treba dati tako izobrazbo, kakor odgovarja njegovemu položaju v družbi.

Dokler je bil mežnar, je moral znati predvsem peti in orglati.

Dokler mu je bila glavna naloga, da nauči otroke pismenosti, računov in poslušnosti, se je moral sukati okoli metodičnih prijemov — in bolj ko se je počutil na temnem v šoli, bolj je moral riti v to področje (in tudi dlako cepiti): saj le tedaj ga je družba priznala za popolno kvalificiranega.

Ko je danes namen, dvigniti splošno ljudsko izobrazbo na višino nižje gimnazije, je treba tej splošni višini primerno dvigniti tudi učiteljevo izobrazbo.

1. Srednja učiteljska šola naj se opusti! Učiteljski kandidat naj ne krene po mali maturi na svoj stranski tir, naj ne zapusti splošno izobraževalnega tipa naše srednje šole na sredi pota, naj ostane v duhovni in tovariški skupnosti bodoče slovenske inteligence do velike mature, ko se vsem, ki se gredo usposablja za vodilne poklice, ločijo pota po specialnih smereh! Kandidat si naj torej ne izbira učiteljskega poklica s 15 leti; marveč z 19, na zrelejši stopnji življenja.

2. Ali naj gre učiteljski kandidat po veliki gimnazijski maturi na VPS? V čem je raison d'être VPS? da odkrigne filozofski fakulteti pomemben kos pedagogike? Da niha zahteve fakultete? Da hitreje, v dveh letih, dovrši, za kar so fakulteti potrebna štiri leta? Da na neki višji točki — kakor učiteljske na srednji — separira skupino prosvetnih delavcev od drugih in jih navda z občutkom manjvrednosti?

Mislím, da bi imel bodoči učitelj popolno fakultetsko izobrazbo! Kajti a) učitelj naj bi bil v naši družbi prosvetni voditelj. In naj bi bil to z nižjo stopnjo izobrazbe kot drugi? b) potreben je v osnovah enoten obraz prosvetnega delavca (kakor pri drugih akademskih poklicih, kjer se kljub temu ločijo n. pr. vaški zdravniki od visoko kvalificiranih specialistov).

Posebno vprašanje pa je, kaj naj bi dala univerza učiteljskim kandidatom, da bi jih usposobila za voditelje na področju ljudske prosvete.

Po mojem mnenju je taka pot v našem šolstvu in naši prosveti logična. Druga bi bila le stara: osemletna ljudska šola, gimnazija pa od 1. razreda za izbranec. Tretja pa je — polovičarska.

fs

Spreminjevalni predlog k učnemu načrtu za nižje razrede gimnazije

Predmetnik za 1., 2., 3. in 4. razred nižje gimnazije, sprejet na seji glavne komisije za učne načrte dne 28. II. 1950 bi bilo mogoče spremeniti, ne da bi morali reducirati število predmetov. Pedagoška praksa je pokazala, da je še tako vestnemu predmetnemu učitelju skoraj nemogoče absolvirati vso v učnem načrtu predpisano učno snov iz zgodovine, ako bosta pouku zgodovine odmerjeni v 1. razredu samo 2 uri tedensko in v 3. razredu tudi samo 2 uri tedensko. Zgodovinska snov je obširna in zahteva mnogo utrjevanja in poglobljanja, zlasti še v sedanjih začetni razvojni fazi nižjih gimnazij na našem podeželju, ko osnovna šola in nižja gimnazija mogoče prav zaradi pomanjkanja primernih učbenikov še nista tako koordinirani, kakor bi bilo želeli. Zgodovinsko znanje, ki ga prinesejo učenci iz osnovne šole v 1. razred gimnazije, je labilno zlasti tamkaj, kjer se v nižje gimnazije rekrutirajo učenci iz nižje organiziranih šol, t. j. iz šol z enim ali dvema oddelkom, kjer so bili otroci deležni le skrajnega pouka. Izrazna moč učencev je še slaba zlasti v 1. razredu gimnazije. Mislim, da je pre malo, odmeriti pouku zgodovine v 1. razredu gimnazije samo 2 uri tedensko. Boljše bi bilo, odmeriti pouku zgodovine v 1. razredu gimnazije 3 uro, a pouku zemljepisja 2 uri tedensko. S tem bi bila razlika izravnana. Predpisano učno snov iz zemljepisja je možno predelati tudi z dvema učnima urama na teden. Isto velja za 3. razred gimnazije. Pouku zgodovine naj bi tudi tukaj odmerili 3 ure tedensko, manjkajočo uro pa bi pridobili na ta način, da bi odmerili pouku srbskega in hrvatskega jezika samo 1 učno uro na teden. Na tej stopnji so dijaki že toliko zreli, delovno disciplinirani in samoiniciativni, da bi mogli eno, iz tedenskega učnega programa odpadlo učno uro iz srbskega in hrvatskega jezika nadoknaditi s študijem doma, s čitanjem hrvatskih oziroma srbskih knjig in krašjih sestavkov ter si na ta način pridobiti zaželeno znanje.

Predmetnik navaja, da je potrebno pouku petja v 1. in 2. razredu gimnazije odmeriti tedensko 2 učni uri, v 3. in 4. razredu pa tedensko po 1 učno uro. Mislim, da bi bilo boljše, ako bi tudi v 1. in 2. razredu ostala samo po 1 uri petja tedensko, zlasti še zato, ker se je pouk petja po novem učnem načrtu itak razširil v 3. in 4. razred. V štirih letih šolanja pa bo vsak dijak zlahka pridobil toliko pevsko glasbene teorije, kolikor jo potrebuje povprečno izobražen človek z nižjim tečajnim izpitom. Ena ura petja, ki bi na ta način odpadla v 1. in 2. razredu nižje gimnazije, pa bi za praktično poglobljanje v pevsko kulturo itak ne bila izgubljena, kajti dijaki, ki bodo pokazali še posebno veselje za petje, se lahko izpopolnjujejo v izvenšolskem času v pionirskih pevskih zborih!

Tako bi pridobili v 1. in 2. razredu tedensko po eno učno uro, ki bi jo »ukradli« pouku petja pri sedanjem predmetniku. Ali bomo zato število tedenskih učnih ur zmanjšali od 30 na 29? Nikakor! Pridobljena učna ura, odvzeta pouku petja, naj bi tako v 1. razredu kakor tudi v 2. razredu gimnazije bila izpopolnjena z novim predmetom, ki ga sedanjí učni načrt ne omenja, t. j. z lepopisjem! Znano je, da je pisava naših nižješolcev danes pod vsako kritiko. Premadi so še, da bi bilo pri njih mogoče govoriti o individualni pisavi, prezgodaj pa so tudi opustili vaje

v lepopisju. V 1. razredu osnovne šole so se naučili pisati, v 2. razredu osnovne šole pa so to znanje utrjevali. S sistematičnim poukom lepopisja pa je itak mogoče pričeti šele v 3. razredu osnovne šole. V osemletni dobi šolanja pa odmeriti pouku lepopisja samo dve leti (3. in 4. razred osnovne šole), je vendarle premalo. V naši učiteljski knjižnici pregledujem stare metodične knjige za pouk lepopisja. Koliko metodičnih zahtev je nanizanih, koliko vaj je potrebnih za pridobitev tehnične spretnosti pri pravilnem poznavanju in pravilnem uporabljanju elementov lepopisja! Spominjam se, s kakšnim prizadevanjem je pok. profesor in akademski slikar A. Gvajc na mariborskem učiteljskem poučeval specialno metodiko lepopisja. Učiteljskim kom je bilo takrat že 18 do 20 let, sprejemali so spec. metodiko lepopisja zavestno in z razumevanjem ter z živo željo po izpolnitvi, vendar prof. Gvajc ni bil skoraj nikoli zadovoljen z lepopisnimi izdelki učiteljskih.

Semkaj seveda ne spada samo pouk lepopisja — pisane minuskule in majskule ter raznih vez — ampak tudi podroben študij elementov pisave in ne nazadnje tudi vaje v pisanju kurzivne in okrogle pisave ter raznih okrasnih pisav. Zahtevati, da bo to pomanjkljivo, mimo katere bi ne smeli iti, ki je pa predmetnik ne omenja, opraviš s pridom predmetni učitelj risanja, je vrednotenje, ki le prerado zvočni. Zato priporočam s svojim spreminjevalnim predlogom, naj bi se v predmetnik za 1. in 2. razred gimnazije uvedel tudi sistematični pouk lepopisja. Vzrokov za to priporočilo je dovolj, najbolj zgovorno pa pričajo o tej nujnosti pisarni izdelki dijakov nižjih razredov gimnazij, ki z ozirom na obliko niso takšni, kakor bi morali biti.

Toliko glede spremembe učnih ur v predmetniku, ki pa bi tudi z osvoboditvijo mojih spreminjevalnih predlogov ostal pri 30. učnih urah na teden za vsak razred nižje gimnazije.

Slovenski jezik: — Novi učni načrt za pouk slovenskega jezika v 1., 2., 3. in 4. razredu nižje gimnazije je sestavljen iz ustrežajoče duševni zmogljivosti dijakov posameznih razredov. O tem sem se že doslej pričel, ker poučujem slovenski jezik v vseh treh razredih nižje gimnazije. Dijaki, ki so količjak vestni in ki z zanimanjem slede predavanjem, so pokazali lep napredek v znanju materinske, četudi je bilo njihovo znanje slovnice in pravorečja, kolikor so ga prinesli iz osnovne šole, dokaj pomanjkljivo. Dosedanja praksa je pokazala, da popolnoma zadostuje, ako prečita dijak mesečno eno knjigo, in sicer po samostojnem izboru od vseh za 1. in 2. razred omenjenih knjig za obvezno čtivo ter napiše o prečitani knjigi tudi krajšo ali daljšo obnovo. Poleg tega čitajo dijaki tudi mladinske liste »Ciciban«, »Pionir«, »Pionirski list«, da ne omenjam dnevnega časopisa in tednika.

Slovenski berili za 1. in 2. razred še nista takšni, kakor bi si jih želeli tako predmetni učitelji kakor tudi dijaki. Nekateri berilni sestavki so predolgi, biografski podatki o pisateljih in pesnikih pa napisani z znanstveno pretenzijo, ki je dijakom na tej razvojni stopnji še tuja in nerazumljiva.

Pogrešam tudi zahtevo po čitanju pravljic in narodnih pripovedk. Za 1. razred gimnazije se sicer navajajo

Andersenove Pravljice, v 2. razredu pa ničesar. In vendar bi bilo potrebno, da dijaki v 1. in 2. razredu gimnazije spoznajo tudi slovensko narodno pripovedko ter njeno zgodovinsko ozadje. Slovenska mladinska književnost je v zadnjih dvajsetih letih obogatela v tem pravcu. »Mladinska knjiga« naj bi izdala izbor najlepših narodnih pripovedk iz raznih krajev Slovenije. Po svoji lepoti in klenem jeziku so poznavalcem mladinske književnosti poznane zlasti prelepe narodne pripovedke iz Prekmurja, Dolenjske, Bele krajine itd. Klasik slovenskega pripovedništva Fran Levstik je napisal mnogo narodnih pripovedk, za njim Trdina, Valjavec, Kette! Kaj bi le naševal. Iz pedagoške prakse vem, da dijaki 1. in 2. razreda gimnazije najrajši čitajo narodne pripovedke. Iz lastne knjižnice jim posojam belokranjske narodne pripovedke, ki sem jih zbral v šestih knjigah. Opazil sem, da tisti, ki so radi posegali po teh knjigah in radi prebirajo tudi Levstika in Erjavca, nimajo težav pri pismenih izdelkih. Postal so zgovorni, njihova izrazna moč se je okrepila, frazeologija v prostem pisanju pa jim ne dela preglavic. S svojim drobnim in preprosto obdelanim genrom je prav narodna pripovedka tista sila, ki s sugestivno močjo privablja prvošolce med zgovorne debaterije in spretno oblikovalce obnov, prostih spisov itd. Zato predlagam, naj bi komisija za učne načrte posredovala pri »Mladinski knjigi« ali DZS za izbor slovenskih narodnih pripovedk, ki naj bi služile prvošolcem za obvezno čtivo poleg knjig, ki jih učni načrt že sedaj omenja.

Pri obravnavi slovnice za 3. in 4. razred pogrešam točnejših navodil, katere pisatelji in pesniki je potrebno spoznati in na katere njihova dela je potrebno še posebej opozoriti. Kratka označba za 3. razred, ki se glasi: »Ob ponavljanju in berilih kratek pregled slovenskega slovstva do realizma«, in označba za 4. razred, ki pravi: »Ob ponavljanju in berilih kratek pregled slovenskega slovstva od realizma do najnovejšega časa«, nista predmetnim učiteljem zadosten kazipot za plodno delo, kakor tudi ne zadosten pregled za obravnavo biografskih podatkov, literarnih vplivov in del tistih kulturnih delavcev ter oblikovalcev slovenske besede, ki bi jih morali nujno spoznati natančneje, kratko pa omeniti le manj pomembne. V tem, kar omenja učni načrt, je podana preširoka koncesija predmetnim učiteljem. V tem pogledu je bil učni načrt za gimnazije iz leta 1948 le boljši, ker je točno preciziral, katere pisce mora dijak spoznati in s katerimi njihovimi deli naj se seznani.

Se nekaj besed o »Slovenski slovnici«, ki jo je sestavil uredniški odbor in izdala DZS leta 1947, za uporabo na srednjih šolah pa odobrilo Ministrstvo za prosveto LRS. Za uporabo v nižjih razredih gimnazije je preobširna, saj izčrpa vse možnosti pravorečja, glasovnih sprememb, pravopisa, nauka o besedi, oblikoslovja in metrike. Z novo izdajo Slovenskega pravopisa so dijakom v 3. in 4. razredu gimnazije omogočene vaje z uporabljanjem tega priročnika, ki bi moral biti v vsakem razredu vsaj informativno dosegljiv slehernemu dijakom. Učni načrt, ki smo ga prejeli v kritično obravnavo, to nujnost za študij jezika tudi pravilno poudarja. Prav zaradi tega sem mnenja, da Slovenska slovnica v sedanjí širini in izgublja-

nju v potankosti, ni dober priročnik dijakom nižjih razredov gimnazij. Da je moja sodba pravilna, je pokazala praksa, ko dijaki v 3. razredu gimnazije, četudi imajo skoraj vsi Slovenske slovnice, prosijo, naj jim obravnavano snov pregledno in kratko zdihtiram v zvezke.

In končno še ena pripomba: V učnem načrtu pogrešam zahtevo po uvedbi Solskih listov v 3. in 4. razredu gimnazije. Dijaki 1. in 2. razreda, vsaj tisti, ki se zanimajo za slovenski jezik, naj imajo svoje stenčase, na katerih naj sukcesivno razstavljajo vsemu razrednemu kolektivu svoje spise: opise važnih dogodkov v šoli, doma, na cesti itd. Toda v 3. in 4. razredu, kjer so dijaki že samostojnejši in čutijo pogosto že tudi željo po skromnem ustvarjanju, naj bi se obvezno uvedli Solski listi z imenom, ki ga bodo listu izbrali dijaki sami. Izvolijo naj si svoj uredniški odbor, dobre risarje pritegnejo k ilustriranju prispevkov, sami pa pišejo v list, ker naši mladinski listi ne morejo priobčevati vseh prispevkov, ki jih dijaki pošiljajo redakcijam. Predmetni učitelji za slovenski jezik pa naj bi bili pri urejanju Solskega lista dijakom pravi pedagoški mentorji. S pisanjem črtic, potopisov, pesmic in folklornih posebnosti v oblatni Solski list bi dijaki na tej razvojni stopnji že uveljavljali svojo željo po samostojnem ustvarjanju.

Dobri predmetni učitelji za slovenski jezik so že sami pričeli reševati ta problem. Toda vsi le niso iznajdljivi, vsi tudi ne zmorni, buditi v dijakih ustvarjalne sile ter jih pripravljati na naloge, da bo lahko vsak kmečki fant po končanem nižjem tečajnem izpitu postal »živa vest«

domače vasi, da se bo koristno vključil v kulturno prosvetno dejavnost domače vasi ali okoliša ter postal aktiven vodnik mladini, organizirani v mladinskih aktivih, ki danes ustanavljajo po naših vaseh kulturno umetniška društva z ljudskimi knjižnicami, igralskimi družinami, šahovskimi krožki itd. Privzgojiti tej mladini samozavest, da se bo pogumno vrgla v boj za porast kulturno prosvetnih razmer v domači vasi, je poleg drugih važnih nalog tudi nadvse važna naloga predmetnih učiteljev za slovenski jezik. In prav z uvedbo obveznih Solskih listov, ki naj bodo vsaki razredni zajednici v čast in ponos, ki naj odkrivajo talente ter jim nudijo možnost za ustvarjalno dejavnost, se bo v mladih ljudeh — tretješolcih in četrtšolcih — zbudila sila po pisnu, ustvarjanju in uveljavljanju duševnih zmoglosti posameznicev.

K ostalim predpisom učnega načrta za slovenski jezik nimam pripomb, ker je sestavljen izčrpno in v širini, ki bo absolutno nižjih razredov gimnazij, ko bodo osvojili predpisano učno gradivo, olajšal pot v življenje in pot v socialistično izgradnjo naše vasi. Prav bi bilo, če bi se oglašili s svojimi spreminjevalnimi predlogi tudi predmetni učitelji za ostale predmete, ki jih vsebuje učni načrt.

Z učnim načrtom v predloženi obliki padajo v razvaline umetne pregrade, ki so jih stari učni načrti s svojo mačehovsko politiko do kmetijske mladosti postavljali med mestno in vaško mladino. V tem pa je načelno rešen tudi problem, ki je v preteklosti zaviral duševni razvoj podeželske mladine,

Lojze Zupanc

Kritična beseda o nabiralnih akcijah

Te dni so prejele šole »Plan odkupa zdravih zelišč in suhih gob« s priporočilom, da se šolska mladina seznani z njim in zainteresira za nabiralno akcijo. Učiteljsstvo bo tudi tokrat, kakor vedno in povsod, podprlo akcijo z vsem razumevanjem in nudilo svojo pomoč. Učence bo pri pouku in tudi sicer seznanjalo z zdravilnimi rastlinami in jih z ustreznimi navodili za obiranje in ves nadaljnji postopek zainteresiralo za to potrebno in koristno akcijo. Učiteljsstvo pa ima vkljub vsemu razumevanju in dobri volji ob sprožitvi akcije za nabiranje zdravih zelišč svoje pomisleke, pa tudi otroci, zmanjujejo z glavicami: zopet bomo nabirali zelišča, pa še lanskimi nismo mogli oddati.

Marsikje je mladina že lani akcijo na široko izvedla. Trud pa je bil zaman; posušena zelišča leže po šolskih podstrešjih, ker jih ni bilo mogoče nikjer oddati, kamoli vnovčiti. Ponekod je bil sicer odkup v redu in se je mladina mogla veseliti svojega uspeha, toda mnogi odkupni organi so pokazali popolno nerazumevanje ali pa nesposobnost. Tam je poleg gmotne škode nastala zaradi razočaranja še vzgojna. Načeloma se, da bo letos odkup po KZ mreži kar najbolj funkcionalen in imel svoj materialni in moralni učinek. S to nadejo bo učiteljsstvo izvršilo z mladino letošnjo nabiralno akcijo.

Malomaren odnos do odkupa ali prevzema pa ni prišel od izraza le pri odkupu zdravih zelišč. Prav slabe izkušnje imamo tudi z oddajo in prevzemom nabranih odpadkov, ki jih je z vso vneto zbiral šolska mladina. »Nabirajte staro železo, papir, steklo in še to in ono!« Učiteljsstvo razloži potrebo in pomen. Pionirji nabirajo, tekmujejo. Pridni so, razumejo potrebo, vedo vrednotiti

tudi odpadke. Na šolskih dvoriščih rastejo kupi starega železa, na hodniku kupi papirja. Mine mesec, mine dva, po nabrani material pa ni nikogar. Otroci raznašajo železo, veter papir, povsod je vse polno navlake in napotje. A sedaj se več nikomur ne mudi; klicu po odprmi odpadkov se ne odzove nihče.

Je naša dolžnost, da na te nerodnosti in nerednosti opozarjamo! Ne samo zato, ker imamo učitelji z raznimi nabiralnimi akcijami mnogo skrbi in dela pa še zamude časa, huje je, ker postavljata tak malomaren odnos do nabranih odpadkov, do akcije same, našo besedo na laž! Sicer smo pa kot državljani mnenja, da so naši industriji odpadki v resnici potrebni in jih ne gre po nemarnem zametavati, zlasti še če so že zbrani.

★

ODGOVOR

na „ob rob 2. številki Prosvetnega delavca“

Prosvetni delavec štev. 1 prinaša med drugimi tudi tekmovalne obveze v počastitev 10. obletnice ustanovitve OF sindikalne podružnice učiteljskega in vladne v Mariboru, ki so bile sprejete na sestanku dne 4. XII. 1950. Nekdo se je v rubriki »Ob rob 2. številki Prosvetnega delavca« spodtaknil ob 4. točko individualnih obvez, kjer se zavezujejo dve tovarišici, da bosta napisali vsaka po 10 pravljič, češ — tekoči trak v literaturi. Tekoči trak v literaturi je sicer nov izraz, pa če bo dobro in koristno prestal svojo preizkušnjo, ne bo nič škodilo — temveč bo skromen prispevek k neštetim uspehom našega delovnega ljudstva. J. L.

O PRIPOVEDOVANJU

Ljubezen do dela je pač najmočnejša sila, ki nas podpira v naših stremeljih. Otrok tako rad dela, tako rad sam dela. To dejstvo sem skušal izrabiti. Da pa bi ne bilo to nekaj prisiljenega, sem učence na delo pripravil. Za tako pripravo sem porabil v prvi vrsti pripovedovanje. Pripovedoval sem najprej sam, da učencem pokažem, kako je treba pripovedovati. Prosto sem jim govoril, iz oči v oči. In ko so se vame uprle oči učencev, mi je to dalo toplino in živahnost.

Kadar sem pripovedoval, sem se študiral, ter prišel do teh spoznanj: Ko pripoveduješ, naj ti oko tu in tam zažari; spremeni glas, govori hitreje, počasneje; napravi umetno pavzo; uporablaj obraz!

Pri takem ravnanju so učenci snov obdržali, ker so jo sprejeli tudi s čustvom, ne pa samo z razumom.

Pravilno pripovedovanje vpliva posredno na voljo in značaj.

Pa sem nekoč, ko sem bral na obrazih, da jim je bilo moje pripovedovanje všeč, vprašal: »Ali je bilo lepo?«. Kar v zboru so mi pritrdili. »Kdo bi od vas prihodnjič kaj pripovedoval?« In že so se začeli oglašati: ne sicer mnogi, pa še ti prav boječe.

Ob prvi priliki smo poizkusili. To je bil začetek, in reči moram, dober začetek. Kmalu se jih je oglašalo več in več, ki so pripovedovali. Spočetka je šlo težko, saj jim je manjkalo

govorniške spretnosti. Nikdar pa nisem otroka v pripovedovanju oviral, četudi je delal napake, saj je vendarle glavna stvar, da otrok pridno govori.

Pri pripovedovanju smo pazili na trije: kdo pripoveduje, kaj pripoveduje in kako pripoveduje, torej na osebo pripovedovalca, na snov pripovedovanja in na način pripovedovanja.

Predvsem so govorili učenci. Otrok naj govori, govori tako, kakor zna. Marsikateri učenec ne govori, ker opazi, da učitelj njegovo pripovedovanje ni všeč, ali ker ga je učitelj celo zavrnil. Ne bodimo torej sitni in ne zahtevajmo od 10 letnega otroka, na bo njegov govor glede izgovora, besednega in miselnega reda enak govoru odraslega človeka, ker napravimo sicer učence molčeče, zakaj nihče ne bo rad govoril, ako bo videl, da išče učitelj v njegovem govoru jezikovnih napak. Prav zato, ker čuti, da ga učitelj opazuje, izgubi prosto držnost, ki je tako lepa, ako govori s sebi enakimi. Poznam nekoga, ki je težko govoriti z njim, zakaj kot rjoveč lev preži, kje boš v slovnici, v slogu ali sploh napravil jezikovno napako. Takemu pač raje ne pripovedujemo. Za otroka je to še težje. Glavno je, da učitelj pozna ljudski jezik. Pa poroče kdo, potem se otrok nikdar ne bo naučil pravilno govoriti. Posebnost otroškega govora je pač v njegovem besednem

zakladu in razporejanju stavkov. Besedni zaklad zavisi od otroških predstav, red stavkov pa od zveze predstav. Otrok ne moremo vsiliti oblike govora odraslih, saj nimajo za to smisla. Otrok se bo sicer navadil in bo tudi rabil pravilne izraze, ako mu jih ponavljamo in ponavljamo, toda tej jezikovni obliki manjka duševne podlage, ki naj sloni na njej. Tako ima otrok misel za posebno in govor zopet za posebno delo, ki nista odvisna drug od drugega. Tako gojimo le mehaniko.

Kaj torej? 1. Otroci naj govorijo, kadar imajo kaj povedati. Potreba, da kaj pove, je najsilnejši in najprirodnejši pogoj, da bo govoril. Nikdar ne silimo otroka, da bi o čem govoril, češ notranje ne občuti. Le o tem, kar otrok občuti, o tem lahko res govori in pripoveduje in se vadi s tem govorom in pripovedovanjem.

2. Otroci naj govorijo tako, kakor je primerno njih duševni razvojni stopnji. Učitelj bodi zadovoljen tudi z glavnimi stavki, ki jim manjka prave zveze in spoznaj, da otrok v tem času še ne pozna logičnih zvez. Ako bo jezik otroka močno posejan z napakami, bodo to opazili tudi tisti součenci, ki takih napak več ne delajo, in ti bodo gotovo poskrbeli za popravilo. Ako opazi učitelj napake, ki jih otroci niso opazili, si te zabeleži in jih obravnava v posebni uri. Učitelj naj torej ne prekinja učenca, ki govori le zaradi povestice, zato, ker je tvoril kako napačno obliko. Poprave, so pa potrebne takrat, ka-

dar bi zaradi uporabe napačnih oblik nastalo napačno razumevanje.

Poleg učenca mora govoriti in pripovedovati tudi učitelj. Ali naj se učitelj poslužuje otroškega jezika? Otroci bi ga seveda laže razumeli. Pa ni potreba, saj otrok ne sliši govoriti le učitelja, nego tudi druge odrasle. Izpusti pa naj vse, česar otroci ne morejo razumeti, pa govori prirodno in razumljivo ga bodo, ker jim bo tak govor primeren.

Kaj naj pripovedujemo? Za III. razred so primerna: poročila iz vsakdanjosti, pravljice, živalske povestice, bajke in povestice, v tem razredu pripovedujemo tudi domovinske pripovedke.

Pripoveduj s srcem, pa v otroškem duhu. Tehniko pripovedovanja pa si učitelj lahko pridobi tudi takole:

Napravi polizkus in si zapiši (če znaš, stenografiraj) neopaženo to, kar otrok prav prostodušno pripoveduje. Doma napisano potihem prečitaj (ne glasno, ker te bi lasten glas motil!) a ob tem si predstavljaj besedni in stavkov ton, ki je z njim govoril otrok; otroka moraš slišati govoriti, ko pisano čitaš. Nato oblikuj svojo pripovedno snov na tak način, kakor bi to pripovedoval otrok, čigar govorni ton ti je še v mislih. Če gre po tej poti tudi nekaj v izgubo, bo vendarle še marsikaj ostalo, kar je otroškemu pripovedovanju prav blizu. Poizkusite to, pa se boste prepričali, da tako pripovedovanje ni otročje in da ni treba, da bi imelo napake. Nasprotno; videli boste, da bo pripovedovanje nazornejše in sli-

kovitejše, jezik čistejši in brez doleženih tujk, ki jih odrasli radi uporabljamo.

Ko je otrok dogovoril, sem ga opozoril na glavne napake spočetka sam, pozneje so že sodili součenci in ugotavljali, kaj bi se bilo dalo bolje in lepše povedati.

Zgodilo se je, da je učenec pri pripovedovanju obstal. S primernim vprašanjem sem mu pomagal dalje.

Po teh vajah smo prišli k prostemu pripovedovanju... Na vrsto so prišli najprej boljši, da so se slabše ob njih gledu vadili.

Polčani je stopil na oder, se priklonil in pričel glasno in odločno. Prav pogosto so prehitro govorili, kakor bi počasneje ne mogli. V takih primerih sem poklical in vprašal: »Kdo zna povedati bolj počasi?«

Ob takih nastopih sme pazil na telesno držo. Učenci niso vedeli, kaj početi z rokami. Dovolil sem jim, da so obdržali v rokah knjigo.

Če sem kedaj moral prekiniti pripovedovanje, ga nisem prekinil prej, preden je bila logična celota zaključena.

V razredu smo torej predvsem mnogo govorili. S tem smo gojili veselje do pripovedovanja in zbudili zavest, da tudi sami iz sebe, brez pomoči nekega lahko povedo in pozneje zapišejo. Tako smo polagoma prišli do tega, da sem jim dajal na prosto voljo, naj mi pismeno povedo, kar so slišali, videli, doživeli itd. Kdor hoče, naj mi prinese svoj prispevek v pregled, da ga bomo o priliki pregledali vsi, podali o njem

Še nekaj besed o nareku v naših šolah

Na tiste ljudi se prav posebno jezim, ki radi govorijo o tem, da je ta in ta še iz stare šole, da je bila ta v vsem slaba itd. Res je, da se je z novo družbeno ureditvijo spreminjalo sodobna šola glede organizacije, vzgojnih in izobraževalnih smotrov, deloma tudi glede metod in raznih tehnik dela, vendar pa kljub temu ne moremo vsega starega zavržati kot slabo.

Tudi o diktatu je slišati tako slabo mnenje, da je namreč plod stare šole in podobno. Seveda je res, da je stara šola od davne preteklosti do najnovejših časov gojila diktat, ter so se učenci nagulili diktirane snovi na pamet in jo obnavljali, kadar je to učitelj zahteval. Poleg tega pa se je gojil diktat tudi v zvezi z jezikovnim poukom, toda v tem smislu, da je učitelj učencu diktiral pravopisno pravilo, ta se ga je pa naučil na pamet.

Ako tako pojmujejo narek, ga seveda moramo odkloniti. Tako pojmujejo najbrže narek tudi vsi tisti, ki ga tako odločno odklanjajo, češ da je verbalizem in ne spada v našo šolo.

Počasi, treba je slišati tudi drugo plat zvona!

Sodobna šola narek vendarle tudi ceni, saj ga predpisuje učni načrt za osnovne in srednje šole v zvezi z jezikovnim poukom. Oblik diktata tu ne bom navajal, ker si jih vsako lahko ogleda v Slovenskih jezikovnih vadnicah. S temi oblikami utrjujemo pravopisna pravila, preprečujemo napake vse dotlej, dokler ne razvijemo pri učencih pravopisnih privajenosti, ko se namreč pisanje tako zmehanizira, da ni več potrebno sodelovanje zavesti. Dokler sem poučeval slovenščino na gimnaziji, sem si zapisoval leto za leto napake in se jezik, ko sem ugotavljal vedno iste. Danes, ko opazujem osnovnošolske učence na vadnici, se ne jezim več in se ne čudim napakam. Učiteljice ali kandidatke opozarjajo učence pred narekom na pisavo določenih besed, jih napišejo celo na tablo — kljub temu pa napake ostanejo. Iz tega vidim, kako dolgo časa traja pri učencih, da se razvije pravopisna privajenost. Vse to me utrjuje v prepričanju, da je treba neprestano in sistematično vaditi, če hočemo doseči uspeh.

Po trajni, sistematični vaji se nam zazdi, da smo dosegli uspeh. Ako se hočemo prepričati o uspehu svojega dela in o uspehu učencev, tedaj učencev predhodno ne opozarjamo več na pravopisna pravila, ampak jim le narekujejo snov ter tako kontroliramo razvoj pravopisnih privajenosti. V sodobni šoli pride kontrolni diktat torej na zadnje mesto, v stari šoli je pa prišel na prvo.

V redu! Zedinili smo se, da je diktat upravičen v okviru jezikovnega pouka.

Nikakor ne moremo trditi, da imamo že dovolj dobrih učencev in vsakem pogledu. Dober učitelj ali profesor lahko dostikrat ugotovi, da po preverjanju, da ta ali ona snov v učbeniku ni tako podana, da bi si jo učenci z lahkoto osvojili. Mislim, da bi oba grešila, če bi silila učence, da se take snovi uče. Prav gotovo bo v takem primeru dober praktik snov tako prikojil, da bo ustregel tako učnemu načrtu — pa tudi učencu. Pri tem pa je res vprašanje, kako posameznik pojmuje zmogljivost učencev. Da ne bi bili v tem pogledu subjektivni, bi morali praktiki stalno preverjati knjige — seveda s pogojem predhodno dobre razlage — če ustreza vsebina in formulacija zmogljivosti učencev na določeni stopnji. Na tak način bi prišli do spoznanja neke povprečne zmogljivosti in ga klasificirali za do- brega ali slabega.

Otroci so svoje izdelke prinašali. Dobri in slabi so bili. Ali videl sem, da je bil tudi pri spočetka slabih spisih viden napredek. Da bi dvignil tudi tiste, ki so imeli sicer dobro voljo, pa vendar niso mogli doseči nekaterih bolj nadarjenih, sem razdelil te doneske v gornji red in spodnji red. Hotel sem s tem priti do tekmovanja. Učenci, ki so se spočetka izražali prav slabo, so postajali boljše in boljše, celo med najboljši so se povzdignili.

Seveda smo pri obdelavi takih prispevkov gledali na to, da so se učenci vadili uravnati glavne misli, se izražati jasno in določeno o vzrokih in posledicah, razmerjih in pripadnostih, t. j. da so dobili vajo o sodbi in sklepu. Vadili pa so se ob tem tudi uporabljanja najprimernejših izrazov.

Do lepšega sloga sem skušal učence pripraviti na ta način, da sem jih opozarjal na okolico. Pazijo naj na:

1. Človeški glas. Razločujejo naj ali je glas jezen, vesel, zadovoljen, zadirčen, surov, mehak — pa naj si zapisejo v beležnico izraz za tak glas.
2. Človekov pogled, ki je morda zamišljen, vprašujoč hud, vesel, jezen itd.
3. Človekov obraz: kisel, čmerikov, čelo nagubano, žalosten, vesel, zasmehljiv.
4. Gibanje njegovih rok: grozi s kazalcem, popraska se za ušesi, ploska, bobna po mizi s prsti, vtika si kaj v usta, stiska pesti itd.

vošči naših učencev in bi njej primerno urejali vsebino učbenikov. S tem bi ubili dve muhi na mah: izognili bi se subjektivnemu pojmovanju zmogljivosti učencev — pa tudi narekovati ne bi bilo treba. Tako bi zadostili tudi tistim, ki menijo, da narek izven okvira jezikovnega pouka nikakor ne spada ne v osnovno ne v srednjo šolo.

Zdaj pa seveda pravda o nareku še vedno ne bi bila končana. Poglejmo, kaj pravi k temu življenje! Govorimo, da naj šola učenca pripravljajo na življenje. No, če naj ga pripravlja na življenje, potem naj ga pripravlja resnično nanj, saj vendar vemo, da si mora višješolec to ali ono zapisati, tudi na univerzi ne gre brez zapisovanja, ne kasneje, ko je treba skicirati to ali ono za zapisnik itd. Seveda je zapisovanje nekaj drugega kot diktat, ker mora človek znati razbrati glavne misli, četudi bi bil govornik nelogičen. Ne moremo pa reči, da tudi v tem primeru ni potrebna neka urnost v zapisovanju. Menim, da smemo sklepati, da tudi narek nekaj pripomore k brzini pisanja, če namreč pri nareku hitrost pisanja sistematično stopnjujemo.

Pojdimo še dalje! Vsi prav dobro vemo, da moramo učencem bogatiti besedni zaklad, jim razvijati leposlovnost, znanstveni stil itd. Ali naj slavist bogati učencem besedni zaklad izven svojega področja ali naj k temu pomaga tudi zgodovinar, prirodopisec itd.? Mislimo, da je to dolžnost vseh.

Vedeti moramo namreč, da ne razvija učencu besednega zaklada le slavist, ampak tudi drugi predmetni učitelji s tem, ko mu razlagajo besede iz določenega področja znanja. Ako moramo učencem bogatiti besedni zaklad in jim razvijati pravopisne privajenosti pri vseh predmetih, potem je pač vseeno, če narekuje s tem namenom slavist in si sposoja snov in termine n. pr. iz zgodovine ali pa narekuje zgodovinar, a seveda pri tem delu upošteva metodo slavicista.

Menda je zdaj dovolj jasno, da ima metodni pravilen diktat svojo vrednost tudi izven jezikovnega pouka. Zdi se mi, da izvira napačno

mnenje, da je narek upravičen le v okviru jezikovnega pouka iz tiste komnodnosti, ki jo je toliko med nami: »Z jezikom naj se ukvarja slavist!« Posledica tega mnenja se jasno vidi v naših šolah: učenec pri slovenščini morda že še piše Ljudevit Posavski, Skofja Loka itd., pri zemljepisni in zgodovini pa piše, kakor pač nanese, saj to za zemljepisca in zgodovinarja ni važno, glavno je, da zna snov.

Jezik je vedno odraz človekovega mišljenja, znanja in razgledanosti na vseh področjih, če seveda upoštevamo še tehniko pismenega govora, ki jo mora v prvi vrsti razvijati slavist. S tem pa še ni rečeno, da ostali predmetni učitelji ne razvijajo učencu mišljenja, da mu ne smejo širiti obzorja in bogatiti besednega zaklada ter ga naj ne navajajo na primeren stil izražanja v svoji stroki.

Dostikrat slišimo, da je diktat neupravičen izven pouka materinskega jezika, zato, ker z njim navajamo učenca na guljenje na pamet. Seveda ga navajamo, če snovi predhodno ne razložimo in sprašujemo tako, da se zadovoljimo s tem, da učenec snov dobesedno zdrda. Tega pa ni kriv diktat, ampak tisti, ki ne pozna metodike spraševanja.

Do sedaj smo govorili bolj o srednji šoli. Kako pa je z narekom v osnovni šoli? Tudi tu je diktat izven jezikovnega pouka na slabem glasu! Kar velja glede nareka za srednjo šolo, velja tudi za osnovno šolo. Tu je delo v razvijanju besednega zaklada, stila in pravopisnih privajenosti še mnogo lažje, ker učni vse predmete ena sama učna moč.

Ne bodimo torej ozkosrčni, kadar govorimo o vrednosti nareka in ne begamo naših praktikov z napačnim mnenjem o njegovi vrednosti, ampak ga jim raje kažemo v pravi luči ter jim povejmo, kako naj pri tem delu sistematično postopajo!

Seveda ni treba pri tem posebej poudarjati, da je diktat le ena izmed oblik pismenih vaj.

Mnenje, da je narek upravičen posebno v osnovni šoli le v okviru jezikovnega pouka (pravopisa), sem ponovno slišal na okrajni konferenci prosvetnih delavcev v Novem mestu; zato sem temu vprašanju posvetil nekaj vrstic.

Prof. Ak.

Prvikrat je zasedal svet za strokovno šolstvo LRS

Za večjo demokratizacijo šolstva in po sklepih III. plenuma CK KPJ je v dneih 15. in 16. marca 1951 zasedal prvikrat v zgodovini slovenskega šolstva Svet za strokovno šolstvo LRS. Člani Sveta so izbrani tako, da so v njem zajete vse panoge šolstva in operativne. Na zasedanju so bili poleg članov Sveta prisotni tudi nekateri inšpektorji strokovnih šol LRS in delegati Svetov za strokovno šolstvo vseh drugih ljudskih republik.

Zasedanje Sveta je odprl v imenu ministra za prosveto pomočnik ministra tov. Bertoncelj Ivan. Za predsednika prvega zasedanja Sveta je bil soglasno izvoljen član Sveta, inšpektor za strokovne šole, tov. Glogovšek Drago iz Maribora.

Dnevni red prvega zasedanja je obsegal v glavnem oceno stanja strokovnega šolstva in pa predloge za prihodnjo reorganizacijo strokovnega šolstva.

Na podlagi poročil, ki so jih za posamezne sektorje šolstva imeli inšpektorji za strokovno šolstvo, so udeleženci v diskusiji kritično izpopolnili oceno stanja in dali predloge za izboljšanje strokovnega šolstva.

Posamezni referenti so poročali o industrijskih šolah, šolah za učence v gospodarstvu, mojstrskih šolah, srednjih strokovnih šolah tehniške skupine, srednjih strokovnih šolah kmetijske, gozdarske in ekonomske skupine, zdravstvenih šolah, o vodstvu strokovnih šol, o sistemu šolstva v LRS.

Med sklepi, ki so bili sprejeti po široki diskusiji, naj omenim le nekatere najvažnejše.

Strokovne šole je nujno treba čimbolj povezati s proizvodnjo, zato je treba učencem teh šol med šolanjem dati čim več prakse (med letom in v počitnicah). Zaradi tega je potrebno popolnoma uskladiti teorijo in prakso. V zvezi s sklepi III. plenuma CK KPJ naj se ukinejo preozke specializacije oziroma naj se združijo posamezni specialni tipi šol v en tip. Obstojajo naj le šole, ki imajo materialne pogoje za ob- stoj, druge naj se združijo ali celo

ukinejo. Posebno je treba paziti, da se učenci v gospodarstvu dodeljujejo v uk le takim obrtnikom, pri katerih se bo učenec stroke res izučil. Skupno število tedenskih ur teorije in prakse naj se zmanjša; pri tem naj bo v prvem letu večji poudarek na teoriji, v zadnjem pa na praksi. Pri industrijskih podjetjih naj se spopolnijo šolske delavnice, ki naj ne bodo vezane ne na proizvodnjo in ne na finančni plan podjetja. Glede materialnih pogojev in tipa šolanja je treba popolnoma izenačiti učence v gospodarstvu in učence v lokalni industriji z učenci v zvezni in republiški industriji. Vsi učenci naj bodo izločeni iz finančnega plana delovne sile.

Za mojstre v obrti in industriji naj se odprejo posebne šole, v katerih naj bi mojstri polagali tudi teoretični del izpita, za praktični del pa bodo skrbeli posamezni izpitni centri, ki naj se v ta namen formirajo.

Pri obravnavanju srednjih strokovnih šol je bilo ugotovljeno, da je v učnih načrtih še veliko nepotrebnega balasta, da gre študij še vedno preveč v širino in da je zaradi tega premalo intenziven. Deloma je tega kriva tudi nepravilna razporeditev predavateljev in pa pomanjkanje predavateljev za posamezne stroke. (Tako n. pr. predava strokovnjak za zemljepis biologijo, komercialist matematiko in podobno). Z absolventi šol je treba pravilno ravnati in jih razporediti na delovna mesta, za katera so usposobljeni in na katerih bodo dobili vso potrebno prakso. Praksa dijakov naj se poveča. Tudi predavatelje je treba bolj živo povezati z operativno in jim v ta namen izposlovati stalno dovoljenje za vstop v posamezna podjetja, med počitnicami pa naj se organizirajo poučni strokovni tečaji in ekskurzije na najmodernejša podjetja.

Vesposlošno je bilo ugotovljeno, da znajo učenci vse premalo matematike na vseh stopnjah šolstva. Zato je treba ponovno pregledati učne načrte iz matematike na vseh vrstah in tipih splošnih in strokovnih šol in organizirati sestanke učiteljev in predavateljev matematike iz vseh vrst šol, pritegniti pa tudi predavatelje drugih predmetov, katerih problematika je v zvezi z znanjem matematike, prav tako pa tudi praktike iz operativne.

Pri sistemu šolstva je bilo sklenjeno, da je treba zagotoviti učencem možnost prestopa iz nižjega tipa šole v višji. To pa naj ne bo cilj, temveč le izvajanje demokratičnega načela. Učenci morajo izbrati po individualni presoji in v prvem letu šolanja predavateljski zbor in vsi zainteresirani forumi. V prihodnje naj bo osnova za nadaljevanje šolanja v strokovnih šolah uspešno končana nižja gimnazija. Nižje strokovne šole naj trajajo 2 do 3 leta in absolventi teh šol naj imajo možnost vpisa v srednjo strokovno šolo. Druge srednje strokovne šole, ki zaradi specifičnosti stroke ne morejo sprejemati absolventov nižjih strokovnih šol naj pa trajajo 5 let; izjema naj bodo nekatere zdravstvene šole, ki naj bi sprejemale le absolvente višjih gimnazij in naj bi trajale 1 do 2 leti.

Zelo podrobno je bilo obravnavano vprašanje zaključnega izpita na srednjih strokovnih šolah. Sklenjeno je bilo, naj se na srednjih strokovnih šolah pri zaključnem izpitu ne uporablja več dosedanj način izpraševanja po posameznih predmetih, temveč naj kandidat pismeno reši vprašanje, ki naj zajame celotno teorijo vsega šolanja, tu je treba upoštevati tudi medšolsko prakso, in jo nato ustno zagovarjati. Vse podrobnosti je treba še predelati s praktiki na šolah in v operativni. V diskusiji o vodstvu strokovnih šol so bili sprejeti različni predlogi, ki pa jih mora, če naj resnično uspejo, odobriti gospodarski svet FLRJ in izdati tudi potrebne uredbe. Predlagalo se je, naj bo Ministrstvo za prosveto, LRS organ, ki more s Svetom za strokovno šolstvo in gospodarskimi resori napraviti vse, kar bi nadalje dvigalo in razvijalo strokovno šolstvo; sem je treba pridružiti tudi šole zveznega značaja v LR Sloveniji. Šole morajo biti tesno povezane s podjetji, vendar je treba dosedanje nepravilnosti v tem pogledu odpraviti.

Potrebe po kadru naj se planirajo po potrebah v našem gospodarstvu in vskladijo s kapaciteto šol. Matični resor zbere potrebe, jih vskladi s kapaciteto in finančnim planom in šele nato predloži v zvezno Plan- sko komisijo, ki po potrebi vse koordinira. Planiranje naj se vrši po strokah, v obrti pa tudi na podlagi razvoja obrtniškega omrežja.

Rezultat dela prvega zasedanja Sveta je bil ploden, ker je rešil veliko nalogo. Ni rešeno še vse pač pa so za načelne probleme nakazane pravilne smeri, marsikaj v sestavu Sveta pa bo treba še popraviti in pritegniti še več ljudi iz operativne.

Po končanem zasedanju so se sestali še nekateri inšpektorji strokovnih šol pri Ministrstvu za prosveto z delegati iz drugih republik, kjer so obravnavali razna vprašanja, ki so vsem skupna.

Vladimir Juvaneč

Tečaj za instruktore praktičnega dela v Mariboru

Do nedavna smo izpopolnjevali in izboljševali pouk teoretičnih predmetov, a učenje praktičnega dela smo prepuščali posameznim mojstrom, ki so se dolga leta sami usposabljali in imeli pri tem kar zavidanja vredne uspehe. Tako amatersko usposabljanje izučencev delavcev je pa dolgo- trajno in je možno le, dokler čas ne igra nobene vloge. Naša socialistična stvarnost pa je postavila pred nas novo nalogo, to je v čim krajšem času usposobiti za industrijo čim več kvalitetnih delavcev. Zato je bilo predvsem treba dvigniti teoretično kvaliteto inštruktorjev praktičnega dela. Naši sedanji inštruktorji so večinoma odlični strokovnjaki v svoji stroki, a manjka jim teoretično znanje in vsaj osnovno znanje iz psihologije in pedagogike. To potrebo je ugotovil tudi Blejski kongres pedagoških delavcev oktobra 1950. leta.

Ministrstvo za prosveto LRS je poverilo Komisiji za strokovne šole v Mariboru nalogo, da organizira prvi tečaj za inštruktorje praktičnega dela.

Tečaj se je vršil od 15. do 25. januarja v železniški industrijski šoli v Mariboru.

Na tečaju je bilo 97 inštruktorjev, kar je bilo preveliko število, ki je delo nekoliko zaviralo. Na tečaj so

prišli v glavnem inštruktorji ključavničarji (55), a bili so tudi orodjarji, mehaniki, strugarji, električarji, kovači, rezkarji, brusilci in drugi.

Po predavanjih se je vsakokrat razvila zelo živa debata, v kateri je sodeloval velik odstotek prisotnih inštruktorjev. Pri tem se je moglo ugotoviti, da se borijo vse šole približno z istimi težavami, le da jih premagujejo na različne načine.

Diskutanti so ugotovili, da šolam nadrejeni gospodarski forumi nočejo razumeti pomena šole. Tako smatrajo pbsamezna podjetja šolo kot oddelek tovarne in ji dajejo proizvodne naloge, ki s sistematičnim in metodičnim poukom nimajo nikake zveze. Šola je vzgojna ustanova, ki naj ima v okviru podjetja popolno avtonomijo, direktor šole naj bo podrejen le direktorju podjetja, ne pa tudi vmesnim organom. Podjetja nepravilno sprejemajo absolvente šol, jih nepravilno razporejajo in ko ti zahtevajo odgovarjajoče delo ali mesto, vale vso krivdo na šolo, češ, da jih je ta nepravilno vzgojila.

Nemogoče je vsakršno sistematično učenje, če ima inštruktor v eni posadi po 50 ali celo 100 učencev. Če zahtevamo od inštruktorja vse, moramo tudi znižati število učencev na posameznika, ki naj ne bo večje od

potuje dalje, plava, zakriva sonce, gleda s kislim obrazom na zemljo itd.

Sonce. Se skriva za oblaki, kuka na zemljo, mežika, gleda nagajivo izmed oblakov, rdeči gore, viši kot žareča krogla, pali itd.

Plamen. Poželjivo požira les, nemirno trepetaja, lačen liže ogorke, divje narašča, mogočno sveti, liže tramovje itd.

Na ta način pridobiva učenec več in več besednega zaklada. Napačno pa bi bilo, ako bi izrazil otrokom usiljevali, ali jih morda celo tabelarično sestavili in obesili na steno. To bi bil zopet verbalizem od nekada. Zato besednega zaklada, kakor sem ga pravkar zapisal, nisem navajal z namenom, da bi ga priobčili učencem, nego naj učenci po navodilih sami opazujejo in iščejo izrazov. Ko so jih sami nabrali (in vse navedene izraze so učenci pri meni nabrali sami), bodo postali tudi njih resnična last.

»Pa saj ne vzgajamo pesnikov, mi poroče kdo. To res ne. Tudi za sanjavo lepoto nimamo časa. Ali učenci naj pozneje pišejo pravilna pisma in imajo lep slog. Kako slabo pa se pismeno izraža naše ljudstvo. Tudi šola je deloma temu vzrok. Ako naj imajo odrasli užitek ob dobrem slogu, ga moramo že kot otroka uvajati v lepoto materinega jezika. In to dosežemo le tedaj, ako se bodo otroci sami trudili za izraz. Le taki otroci bodo kot odrasli znali ceniti umetnost jezikovnega oblikovanja.

—e

Organizacija sindikata učiteljev in profesorjev v Sloveniji

Po reorganizaciji Sindikata prosvetnih delavcev, ki je v Sindikatu učiteljev in profesorjev organizacijsko izvedena, šteje SUP na področju Republiškega odbora za Slovenijo približno 6500 članov, ki so razdeljeni na 75 podružnic. Med temi podružnicami je 39 podružnic, ki so neposredno vezane na Republiški odbor in 36 podružnic, ki imajo še svojo vmesno instanco Okrajni odbor Mestni odbor.

Po reorganizaciji so ostali še samo štiri okrajni odbori: Mestni odbor Ljubljana, ki združuje 17 podružnic, Okrajni odbor Celje z 8 podružnicami, Okrajni odbor Maribor ima 7 podružnic in Okrajni odbor Kranj ima 4 podružnice. Razen okrajnega odbora v Ljubljani, ki zajema samo področje mesta Ljubljana, družijo ostali trije okrajni odbori področja dveh okrajev (mesta in okolice), kar se je doslej izkazalo kot uspešno.

Ostale podružnice (39), ki so vezane neposredno na Republiški odbor, imajo različen organizacijski princip. Med njimi je 14 takih, ki zavzemajo po ves okraj: Lendava, Murska Sobota, Gornja Radgona, Ljutomer, Ptuj, Trbovlje, Krško, Kočevje, Črnomelj, Trebnje, Radovljica, Jesenice, Ilirska Bistrica in Sežana.

Po dve podružnici v enem okraju ima 8 okrajev: Šoštanj (Šoštanj in Mozirje), Slovenj Gradec (Slovenj Gradec in Guštanj), Grosuplje (Stična in Velike Lašče), Ljubljana-okolica (vzhod in zahod), Kamnik (Kamnik in Domžale), Idrija (Idrija in Cerklje), Postojna (Postojna in Stari trg pri Rakeku) in Novo mesto, kjer so srednješolske v eni, osnovnošolske v drugi podružnici.

V treh okrajih imajo po tri podružnice: Poljčane (Slov. Bistrica, Slov. Konjice, Smarje pri Jelšah), Gorica (Sempeter, Solkan, Ajdov-

ščina) in Tolmin (Tolmin, Sveta Lucija Kobarid).

Podružnice, ki jih družijo okrajni odbori, so v Celju v Ljubljani organizirane večinoma po strokovnem načelu, da tvorijo (kar velja za mesto) srednje šole, strokovne šole in osnovne šole lastne podružnice. Mesto Kranj se je izreklo za eno samo podružnico, mesto Maribor pa za štiri, ne glede na strokovno zaposlitev z izjemo strokovnih šol; toda pri vseh pa je za delitev v skupine obveljal strokovni princip. S to organizacijsko ureditvijo doslej samo v mestu Ljubljani še ni soglasja, kar velja predvsem za članstvo srednješolskih podružnic, ki jih smatrajo nekateri za neumestne z utemeljevanjem, da družijo preveč šol. Pestre oblike mestnih podružnic pa bodo mogle pokazati svojo pravo vrednost šele po preteku svoje prve poslovne dobe in bo pri tem treba upoštevati tudi oba važna vidika za uspešno delo: pravičen sestav in delovno usmerjanje podružničnih upravnih odborov in dobro organizacijo s samostojnim razvojem sindikalnih skupin, kjer naj bi bilo težišče podrobnega dela.

Pri formiranju ostalih podružnic so nastajale težave v treh primerih. Združitvi dveh bivših podružnic v Celju-okolici, Zelnice in Gomilsko, ter Kobarida in Bovca se je del članstva upiral, v Kranju pa se je članstvo mesta v nasprotju s članstvom okolice želelo popolnoma osamosvojiti od članstva okolice, češ, naj si osnujejo svoj lastni okrajni odbor, kar je pa zopet v nasprotju z željo večine članstva okraja Ljubljana-okolice, ki neče priti v področje Mestnega odbora v Ljubljani.

Z izjemo primerov Kobarid-Bovec, Cerklje in nekaterih podružnic v Ljubljani, ni v dosedanjih organizacijski obliki podružnic spornih vprašanj.

Pregled organizacijske slike Sindikata učiteljev in profesorjev v LRS

Tk. št.	Okraj	Podružnica	Štev. skupin	Štev. članov	Predsednik Tajnik
I. Celje	Okrajni odbor Celje				
1.	Celje - srednje šole		5	83	Stanič Janko
2.	Celje - Ekon. tehn.		1	21	Kotnik Josip
3.	Celje - osn. šole		2	79	prof. Jakhel Franjo
4.	Laško		3	40	Blaznik Mila
5.	Vojnik		11	58	Loibner Drago
6.	Šentjur pri Celju		6	83	Vršnik Milena
7.	Gomilsko		42		Lah Mira
8.	Zalec		7	55	Boršnek Matilda
II. Kranj	Okrajni odbor Kranj				
9.	Kranj-mesto		6	152	Kozelj Alojzij
10.	Cerklje pri Kranju		6	67	Span Mara
11.	Trzin		4	57	Rebernik Drago
12.	Škofja Loka		3	117	Kvac Marija
III. Ljubljana	Mestni odb. Ljubljana		42	1390	Ravter Janez
13.	Podružnica št. 1		2	49	Voga Iva
14.	Podružnica št. 2		3	49	Jančigaj Stane
15.	Podružnica št. 3		4	40	Štravs Berta
16.	Podružnica št. 4		4	49	Praprotnik Stane
17.	Podružnica št. 5		3	26	Božiček Edmund
18.	Podružnica št. 6		3	49	Rupret Vinko
19.	Podružnica št. 7		6	115	Prekoršek Branko
20.	Podružnica št. 8		3	60	Zemljak Vitomir
21.	Podružnica št. 9		5	140	Kalan Andrej
22.	Podružnica št. 10		3	97	Zumer Anton
23.	Podružnica št. 11		3	170	Snoj Marija
24.	Podružnica št. 12		1	127	Grum Janez
25.	Podružnica št. 13		1	58	Costa Stana
26.	Podružnica št. 14		2	68	Podnar Tomo
27.	Podružnica št. 15		165		Šinkovec Dimitra
28.	Podružnica št. 16		2	41	Rape Vlado
29.	Podružnica št. 17		2	87	Verstovšek Milica
IV. Maribor	Mestni odbor Maribor				
30.	Maribor -levi breg		221		Kos Joža
31.	Maribor -desni breg I		90		Kerša Joža
32.	Maribor -desni breg II		6	45	Potrč Ema
33.	Maribor -strok. šole		3	30	Kranjec Iva
34.	Maribor-okolica I		20	99	Uršič Vida
35.	Maribor-okolica II		7	72	Zdešar Stane

Št. Tk.	Okraj	Podružnica	Štev. skupin	Štev. članov	Predsednik Tajnik
36.	Maribor-okolica III		5	62	Gerbič Lambert
1.	Črnomelj	Črnomelj	11	106	Veber Marica
2.	Gorica	Solkan - Brda	12	106	Svigelj Viktor
3.	Sempeter - Sp. Vipavska		7	79	Barbarič Stefan
4.	Zgornja Vipavska				Rijavec Mirko
5.	Grosuplje	Stična	11	63	Segala Erna
6.	Velike Lašče		10	58	Bratoš Darjo
7.	Idrija	Idrija	10	68	Leskovec Rado
8.	Cerkno		5	48	Terček Alojzij
9.	Il. Bistrica	Ilirska Bistrica	9	70	Juvan Justina
10.	Jesenice	Jesenice	3	75	Verbič Franc
11.	Kamnik	Kamnik	7	95	Križman Zora
12.	Domžale		6	80	Puc Marija
13.	Kočevje	Kočevje	15	100	Pavliha Minka
14.	Krško	Krško	24	256	Ivanc Valerija
15.	Lendava	Dol. Lendava	13	103	Rojc Zlata
16.	Ljubljana-ok.	Litija (vzhodni del)	7	109	Menih Martin
17.	Notranje gorice (z. del)		8	21	Dovjak Ivan
18.	Ljutomer	Ljutomer	16	120	Blenkuš Ivan
19.	Mozirje	Mozirje	13	60	Mehle Milan
20.	Šoštanj		6	66	Britovšek Ani
21.	Mur. Sobota	Murska Sobota	6	180	Flajs Franc
22.	Novo mesto	Novo mesto - sred. šole	5	60	Flerin Milan
23.	Novo mesto - osn. šole		23		Vrabič Rudolf
24.	Poljčane	Slovenska Bistrica	12	69	Boč Aleksandra
25.	Slovenske Konjice		10	75	Košorok Joško
26.	Smarje pri Jelšah		12	76	Lazarko Kristina
27.	Postojna	Postojna	3	92	Bitenc Rudolf
28.	Stari trg pri Rakeku		5	31	Štular Avgusta
29.	Ptuj	Ptuj	11	284	Leder Mirko
30.	Radgona	Gor. Radgona	16	61	Rupnik Jože
31.	Radovljica	Radovljica	12	100	Mihelič Ivo
32.	Sežana	Sežana	12	90	Grobelskič Marija
33.	Slov. Gradec	Mežiška dol. (Guštanj)	13	85	Belec Janko
34.	Mislinjska dol. (Slovenj Gradec)		3	52	Golobič Marta
35.	Tolmin		3	52	Muteč Rudolf
36.	Sv. Lucija ob Soči		4	23	Kojc Milan
37.	Kobarid - Bovec		3	53	Pihler Jože
38.	Trbovlje	Trbovlje	19	217	Peupnik Erna
39.	Trebnje	Trebnje	13	92	Štubel Miro

Opomba: Ker nam nekatere podružnice niso poslane točnih poročil o številnem stanju članstva in o skupinah, niso gornje navedbe povsem točne. Podružnici na Jesenicah in v Guštanju doslej še nimata konstituiranih upravnih odborov podružnic.

Občni zbor sindikata učiteljev in profesorjev v Ljutomeru

Na občnem zboru sindikata učiteljev in profesorjev v Ljutomeru je podal politični referat sekretar OLO tov. Verdev, ki je podčrtal dolžnost in nalogo prosvetnih delavcev, da tolnačijo ljudstvu politično situacijo in gospodarske ukrepe, predvsem izpodbije v naši trgovini in preskrbi. Tokrat je bila diskusija izredno živahna in pri njej je sodelovalo večje število učiteljev.

Sindikalne skupine uspešno tekmujejo v čast 10. obletnice OF. Komisija za ocenjevanje tekmovalnih uspehov je prisodila za dosedanje delo prvo mesto skupini SUP v Svetinju, ker se je ta kolektiv najuspešneje trudil, da bi čimprej odstranil vse ovire, ki motijo učno in vzgojno delo in dosegel čim boljše uspehe. V tej skupini je tudi kulturno prosvetno delo zelo razgibano. Lepe uspehe je dosegla skupina kljub temu, da manjkata na šoli dve učni moči, dve sta bolehn, ena pa je novinka, ki se šele uvaja v delo. Drugo mesto je dosegla skupina na nižji gimnaziji v Ljutomeru, kjer je profsorski kolektiv izvršil delo, ki je zelo obsežno, sistematično in vsestransko. Ta skupina ni dosegla prvega mesta zato, ker dela pod lažjimi pogoji. Tekmovanje se nadaljuje.

V Ljutomerskem okraju dela 20 izobraževalnih tečajev in tri kmetško-nadaljevalne šole. Največ uspehov ima tov. Rošker, organizator kmetško-nadaljevalne šole na Cvenu. S pomočjo množičnih organizacij in s svojo osebnostno poštrevnostjo je dosegel najboljše uspehe in najboljši obisk na delo v tej šoli so ugodno vplivali domači predavatelji, ki so prejeli od tov. Roškarija navodila za delo. Nedvomno je k njegovim

uspehom mnogo pripomoglo delo v izobraževalnem tečaju, ki je bil lansko leto na Cvenu najboljši in je bil dobra osnova kmetško-nadaljevalne šole.

Pionirska organizacija se pravilno razvija. Na nekaterih šolah so pričeli z delom tudi lutkarski krožki. Predsednik pionirskega sveta se je udeležil tečaja za lutkovne odre v Ljubljani. Čeprav ni šolnik, se je znal približati pionirjem in je s pomočjo učiteljev dosegel, da pionirska organizacija uspeva.

Ljutomerski učitelji so sklenili, da bodo pisali o svojih dobrih izkušnjah v šolski praksi, kajti mnogo je prikritega in nepovedanega, kar bi morali objavljati v pedagoškem tisku. Odslej bodo v dopisih obravnavali vso našo prosvetno problematiko, ker žele, da bi bila iz našega tiska razvidna vsa pereča vprašanja, ki tarejo naše prosvetne delavce.

Vse delo učiteljskega pa je mogoče le ob dobri in močni podpori sindikalne organizacije, ki bo članstvo stalno bodrila in mu dajala potrebno pomoč in moralno vzpodbudo.

Zato je članstvo izvolilo v novi odbor SUP tovariše, ki so se pri delu že odlikovali. Novi odbor SUP s predsednikom tov. Belecem je že pričel z delom in objavil konzultacije o temi: Boj za demokracijo družbenega življenja.

Po končanem občnem zboru je obiskal zborovalce min. za prosveto tov. Ivan Regent, ki je pojasnil učiteljsko politično položaj Jugoslavije v svetu. Optimistično gledanje tov. ministra na razvoj dogodkov je ugodno vplivalo na učiteljsko, ki je z velikim zanimanjem sledilo njegovim izvajanjem. Jamšek Svojmir

Le preberite...

Pavel Rasberger, gledališki igralec in pisatelj v Mariboru, je te dni slavil 50 letnico svojega umetniškega dela. Razen tega, da je pred 32 leti na krstni predstavi Finžgarjeve Verige igral Primoža, obhaja slavjenec še rekord posebne vrste. V svojem petdesetletnem umetniškem prizadevanju je prehodil na desetine in desetine kilometrov, ko je ponujal občinstvu vstopnice za razne gledališke predstave. Če pa hoče danes obiskati kako prireditve, se mora boriti za vstopnice v vrsti »na repu ljudskih množic«!

Iz okrožnice ravnateljstva neke nižje gimnazije: »Dijak, ki hoče govoriti z ravnateljem, naj se predhodno javi pri svojem razredniku, kateri mu bo sporočil, kdaj bo sprejet«.

Podružnica SUP na Jesenicah še tudi dva meseca po občnem zboru ni našla predsednika. Samo na gimnaziji v kraju pa je 20 učnih moči.

Na občnih zborih v Murski Soboti in v Slovenj Gradcu so člani javno glasovali in vse predlagane kandidate »soglasno« izvolili.

V okraju Ilirska Bistrica je 30 osnovnih šol in 3 nižje gimnazije. Od 68 učnih moči je 17 učiteljev iz tečajev, med njimi so 4 brez predhodnega in 13 brez maturitetnega izpita, učiteljev pripravnikov je 21, učiteljev s strokovnim izpitom pa 24.

V sežanskem okraju je med 90 člani 58 mladih tovarišev. Ker je za premijske dodatke v proračunih predvidenega premalo denarja, so učitelji za nadurno delo na enorazrednicah plačani po šest dinarjev na uro.

Člani podružnice v Laškem so sklenili, da bodo za 10. obletnico OF poklonili eni vasi na Pomurskem ali na Kozjanskem popolnoma opremljeno knjižnico. Doslej so zbrali 142 in nakupili 43 knjig.

Na občnem zboru Okrajnega odbora Rdečega križa v Poljčanah so soglasno sprejeli predlog naj se izreče vsem prosvetnim delavcem v okraju najprisrčnejša javna zahvala in priznanje za delo na področju zdravstvene prosvete in organizacije prve pomoči.

Poljčanski okrajni ljudski odbor je v letu 1950 izplačal šolskim delavcem svojega okraja 57.000 dinarjev nagrad, pol milijona dinarjev premijskih dodatkov in četr milijona dinarjev honorarjev za predavanja na izobraževalnih tečajih.

Precej šolskih delavcev je po oblastni, sindikalni in lastni krivdi ostalo brez kuriva. Tako so n. pr. na območju podružnice Idrija in okolica šolskim delavcem dodelili rastoče dreve v zelo oddaljenih gozdovih. Ker ga niso mogli posekati, so ostali brez drv.

Na Dobrni stanujeta dve učiteljici v nezakurjenih hotelskih sobah, ker jima krajevni činitelji nočejo nakazati primerne stanovanja pri zasebnikih. Le ti namreč lahko dobe od tujcev letovišcarjev za tako stanovanje v enem dnevu toliko stanarine, kolikor bi jo tovarišici plačali za ves mesec.

Vojniška podružnica šteje 58 članov. Svoje tekmovalne obveze za proslavo 10. letnice OF so do 1. II. 1951 izpolnili takole, (1. obeza, 2. izpolnili do 1. II., 3. v odstotkih:

Število izdelanih učil 36, 24, 66 %; število praktičnih nastopov 30, 19, 62 %;

pomoč mlajšim učiteljem 110 ur, 54 ur, 49 %;

pomoč pri volitvah 120 ur, 331 ur, 270 %;

število predavanj 14, 54, 360 %; pomoč pionirskim svetom 14 krožkov, 17 krožkov, 121 %;

izobraževalni tečaji 4, 5, 125 %; Vse ostale obveze: ureditev knjižnic, udeležbo na sestankih in izvedbo prireditve so že presegli. Med njimi je 19 stalnih sodelavcev pri igral-skih družinah režiralo 10 iger, 8 je knjižničarjev ljudskih knjižnic, 10 je pevovodij pionirskih zborov, v enem letu so imeli 433 predavanj na vasi. V raznih množičnih organizacijah opravljajo 130 funkcij.

Sestanek predsednikov vseh podružnic Sindikata učiteljev in profesorjev

V soboto, 31. marca 1951, bo ob 10. uri v Domu sindikatov sestanek predsednikov vseh podružnic SUP zaradi razgovora o načrtih za bodoče delo sindikalnih podružnic.

RO SUP

Poravnajte naročnino za »Prosvetnega delavca«!